

UMUDUN KADINLARI DERGİ KÜNYESİ

Sayfanın sol üst köşesinde üst bilgi olarak derginin logosu yer alıyor. İki bulut arasından doğan güneş görüntüsü. Bulutlar mavi, güneş sarı. Görüntünün üstünde yarım ay şeklinde dizilmiş umudun kadınları yazısı. Altında düz biçimde dizilmiş “Yazılı, sesli aylık dergi” yazısı. Yazılar mor.

Umudun Kadınları Yazılı ve Sesli Aylık Dergi

Yıl 1, Sayı 6, Temmuz 2022

Yayın Kurulu Üyeleri: Aynur Yurtseven, Buket Başaran Akkaya, Ece Okşar, Emine Kamçı, Emine Ortakaya, Selvet Bayraktar Tokat, Sultan Çamur Karataş, Şule Sepin İçli.

Seslendirenler: Buket Başaran Akkaya, Ebru Atilla, Sultan Çamur Karataş, Zeynep Kılıç.

Montaj: Ali Cengiz, Merve Koç.

Düzeltenler: Buket Başaran Akkaya, Sultan Çamur Karataş.

İletişim:

Web sitesi: www.umudunkadinlari.com

E-posta: umudunkadinlari@gmail.com

You tube Kanalı: [Umudun Kadınları](https://www.youtube.com/channel/UCemhgfNg5mivFwRrJPO9FZQ)

<https://www.youtube.com/channel/UCemhgfNg5mivFwRrJPO9FZQ>

Twitter: [Umudun Kadınları Dergi@KadUmudun](https://twitter.com/KadUmudun)

<https://twitter.com/KadUmudun>

Instagram: [umudunkadinlari](https://www.instagram.com/umudunkadinlari)

<https://www.instagram.com/umudunkadinlari?igshid=YmMyMTA2M2Y=>

Facebook hesabı: [Umudun Kadınları](https://www.facebook.com/umudunkadinlari)

<https://www.facebook.com/profile.php?id=100077440465949>

Facebook sayfası: [Umudun Kadınları Dergi](https://www.facebook.com/Umudun-Kad%C4%B1nlar%C4%B1-Dergi-107662891830597/?ref=page_internal)

https://www.facebook.com/Umudun-Kad%C4%B1nlar%C4%B1-Dergi-107662891830597/?ref=page_internal

Podcast: <https://umudunkadinlari.pinecast.co>

Spotify: Umutcast

Apple: Umutcast

<https://open.spotify.com/show/4dXloiKbJfotbfwzCViJkv?si=AtOlAzdS3Os2LztQjdwtA>

[WhatsApp: Şule Sepin İçli: 05323604831](https://www.whatsapp.com/channel/0029905323604831)

[Sultan Çamur Karataş: 05065140294](https://www.whatsapp.com/channel/0029905065140294)

UMUDUN KADINLARI'NDA BU AY

HAZIRLAYAN: Emine KAMÇI

Bu ayki köşelerimizi tanıtmadan önce, tüm takipçilerimize bir kez daha” Merhaba!” diyor, yine birbirinden farklı ve renkli yazılarımızı, röportajlarımızı beğeneceğinizi umarak sağlıklı günler diliyoruz.

Aynur Yurtseven Tarihin Kadın Yüzlerinden biriyle daha buluşturuyor bizi ‘Tarihin Kadın Yüzleri’ Köşesinde, Bir Gün Elbet’ adlı yazısında. Aynı zamanda Kadın hakları aktivisti olan Susan Bruney Anthony, Kadınlara oy hakkı tanınması için verilen mücadelenin öncülerindendir. Kölelik karşıtıdır; eğitime eşit erişim hakkını savunur. Devamını yazının içeriğinden okuyalım.

Selvet Bayraktar Tokat, bu ayki ‘Arı Kovanında’ mücadeleci, öğrenmeye açık, arı gibi çalışkan, gözünü sonradan kaybetmiş olan Handan Solmaz’la konuşuyor. Handan Solmaz’ın bugüne dek yapmış olduğu inişli çıkışlı yolculuğunu hep birlikte kendi ağzından dinleyelim.

‘İletişimin Gücü’ adlı yazısıyla Zehra Maviş, olumlu veya olumsuz biçimlerini sorgulayarak iletişimin önemini vurguluyor.

Selvet Bayraktar Tokat, ‘Kadının Güncesinde’ birbirinden farklı konularla yine bizimle. İstanbul sözleşmesinin cumhurbaşkanı tarafından feshi istemi kararının Danıştay’ca reddi, Umudun Kadınları dergisinin medya yoluyla halka tanıtılması, Çaykur Rize Kadın Futbol takımının kapatılması, Taliban’dan kadın memurlara ilginç öneriler, Kız Öğrenci Yurdunda skandal Uyarı Yazısı, zorla savunma yaptırmak işkenceydi; bunlar konulardan sadece birkaçı. Tamamını okumayı sizlere bırakıyoruz.

Sultan Çamur Karataş, bir deney öyküsüyle kendi düşüncelerini harmanlayarak umut etmenin önemini nasıl da güzel anlatmış ‘Umut Yaşatır’ adını taşıyan bu yazıda.

‘Sanatın Kadın Seslerinde’ yine Selvet Bayraktar Tokat bazı sanat ve sanatçı haberlerini bizlerle paylaşıyor. 2023’te vizyona girecek olan Yaşama bağlılığı ve verdiği mücadeleyle birçok kişiye ilham kaynağı olan Neslican Tay’ın hikayesini anlatan film, İclal Aydın’ın ‘Üç kız Kardeş’ kitabı önerisi, Küratör ve Yazar Fulya Erdemci’nin kaybı, Güneş Festivali’nde İstanbul sözleşmesi vurgusu, gibi duyuruları içeriyor.

‘Rol Modellerimizde’ bu ay Şule Sepin İçli, Gaziantep’ten Leyla Taşdelen’le söyleşiyor. Leyla Taşdelen, yaşam öyküsünü anlatırken diploma olmadan da birçok işin üstesinden geldiğini vurguluyor ve kendisini yaşamın önünden giden biri olarak tanımlıyor. Bununla ne demek istediğini röportajı dinlediğinizde daha iyi anlayacaksınız.

‘Duygularımızı İfade Edebiliyor muyuz?’ Menekşe Koçak, ‘Her Şey Sevmekle Başlar!’ adlı yazısında bir yandan sevginin gücüne değinirken diğer yandan sevgisizliğin dünya üzerinde yapmış olduğu tahribata dikkat çekiyor. Ayrıca, popüler kültürün insanları sevgiden uzaklaştırdığını, metaverse teknolojisinin özellikleriyle onların hayatının tamamen yapay hale geleceğini sorgulayarak bundan duyduğu rahatsızlığı dile getiriyor.

‘Hak mı Hukuk mu Lütuf mu’ köşemize bu ay da avukat Aynur Gürsoydaş bizimle oluyor ve Evlilik birliği süresince çeşitli mallar edinen eşlerin boşanma veya ölüm nedeniyle evlilik birliğinin sona ermesi durumunda bu malların ne şekilde paylaşılacağı Türk Medeni Kanunun’da ayrıntılı olarak belirlendiğini anlatıyor bize ‘MAL PAYLAŞIMI (Mal Rejimi Tasfiyesi)’ yazısıyla.

Şule Sepin İçli, bu kez de cinsiyet sorunu yaşayan bir genç kızın, Berfin’in intihara varan hazin öyküsünü kaleme alıyor ‘Berfin Kılavuz Gelin Olmak İstemedi ki!’ diyor.

‘Çoğalalım Çoğaltalım’ köşemizde Sultan Çamur Karataş yine boş durmuyor, gidip Güne Bakanlar Kadın Kooperatifi yetkililerinden Hülya Kılıç ve Sedef Gürgök ile buluşarak çok anlamlı, doyurucu bir söyleşi gerçekleştiriyor. Kooperatifin projelerinden, İstanbul sözleşmesinden, kadın emeğinden, onların karşılaşmış oldukları sıkıntılardan söz ediliyor.

‘Bilim Dünyasında Bu Ay’ köşemizde Selvet Bayraktar Tokat yine yepyeni bilgilerden bizi haberdar ediyor. Bazı bilim insanları, araştırma ve kirliliğin milyonlarca bebeğin cinsiyetini etkilemiş olduğunu belirtiyor. Kimi bilim insanları da sineklerin beyindeki neronlara sinyaller göndererek uzaktan kumanda etmek suretiyle kontrolü başardıklarını öne sürüyor. Araştırmacılar bu tür teknoloji sayesinde bazı göz hasarlarının tedavi edilebileceğini düşünüyor.

Yeni bilim haberlerinde buluşmak dileğiyle.

‘Selvi Boylum Al Yazalım’ köşemizde Emine Kamçı ‘Son Kıpırtı’ adlı öyküsüyle hastalığın pençesinden kurtulamayan sevimli bir kedinin acı sonunu anlatıyor.

Filiz Gülmez, kendini sığdıramadığı o küçük dünyasına kimleri sığdırdığını sıralarken bitmeyen bir sevgi enerjisinin de olduğunu bize gösteriyor ‘Yüreğimizden Taşanlar’ köşemizde. ‘Sevdim!’ diyor. Birlikte kulak verelim.

EDA Fırlangeç ‘Ben Kadınım’ adlı yazısında Kadınlara giydirilen önemsiz rolleri, karşılaştıkları sıkıntıları, sorgularken aslında dünyalarını aydınlatmak için dokunacakları düğmenin yine kendi ellerinde olduğunu vurguluyor.

‘Türk Halkının Yüzde yetmişi Engelli Komşu İstemiyor’ Aynur Yurtseven yazısında hem bunların nedenleri üzerinde duruyor hem de olayların üstüne üstüne giderek çözümler üretmeye çalıştığını anlatırken birleşmiş Milletler Engelli Hakları Sözleşmesi’nin 19. Maddesinin B fıkrasını da örnek olarak gösteriyor. Ayrıntılara birlikte bakalım.

Bu ay ‘Deneyimlediklerim’ köşemizde görme engelli bir arkadaşımızın gözlerini kaybettikten sonraki denemelerine, deneyimlemelerine kulak veriyoruz Rahime Söylemez Çetin kendi bulmuş olduğu yöntemleri bizlerle bir bir paylaşıyor ‘Yaşadığım Zorluklar, Ürettiğim Çözümler’ adlı yazısında.

Yayla Boztaş Karsan bu sayıda da etkileyici bir yazısıyla bizimle oluyor. ‘Taşınma’ adlı bu yazıda beynimin içinde durmadan konuşurken yazıdaki karakterlerin yerine düşünmeyi de ihmal etmiyor.

Selvet Bayraktar Tokat ‘Anne mi Teyze mi’ adlı yazısında Eda İle annesi arasındaki ilişkisinde aşılmaz engeli anlatırken, bunların önceden beri süregelen annenin davranışlarındaki tutarsızlıklardan oluştuğunu vurguluyor ve son olarak da etkileyici bir dille tüm kadınlara sesleniyor. Lütfen kulak verelim.

Bu ayki ‘Umut Şarkılarımız da’ Şebnem Karakuş’dan. Yazmış, bestelemiş, yorumlamış. ‘Umutunu elinde sıkı tut!’ diyor.

Şarkıda da belirtildiği gibi; Umut yuvanız, ışığınız her zaman elinizde olsun.

Bir sonraki sayıda buluşmak umuduyla; mutlu kalın.

TARİHİN KADIN YÜZLERİ BİR GÜN ELBET

YAZAN: Aynur YURTSEVEN

Susan Brawwnell Anthony kadın hakları aktivisti olup 15 Şubat 1820 yılında Amerika Birleşik Devletleri’nde doğdu. Kadınlara oy hakkı tanınması için verilen mücadelenin ilk öncülerindendir. 1892-1900 yılları arasında Amerika, Kadınlara Oy Hakkı Ulusal Derneğinin başkanlığını yürütmüş kadınlara oy hakkı tanıyan anayasanın 19. ek maddesini sağlayan ortamın hazırlanmasında katkıda bulundu. Kadın hakları örgütü kurup kadınların sert eleştiri ve

alayı karşısında oy kullanma hakkı için kampanya yürüttü. Sosyal aktivizm ve adalet arayışında olan bağlılığı onu genç yaşlarında kölelik karşıtı yaptı. İlk öğretmen olarak çalışmaya başlayan Anthony, daha sonra müdür oldu. Erkeklerin eşit çalışma için kendisinden daha fazla ücret aldıklarını tespit ettiğinde, bir öğretmen olarak cinsiyetine ve ırkına bakılmaksızın eğitime eşit erişim hakkını savundu. Eğitim reformları için kampanya yürüttü, bu kampanya sırasında Stanton ile tanıştı. Stanton yaşam boyu en iyi arkadaşı, dostu ve işbirlikçisi oldu.

Kölelik karşıtı 400 imza toplayarak köleliği yasaklayan kanunun 13. Maddesinin değişikliğinin geçişine yol açan ivmeyi oluşturmaya yardımcı olmuştur. Kariyeri boyunca alay konusu olmaya ve eleştirilere katlanmış hatta toplantıların toplumda erkeklere eşit bir şekilde verilmekte olduğu düşüncesiyle öfkelenen çeteler tarafından hırpalanmış, kuklası yapıp sokaklar boyunca yerlerde sürüklenmiştir. Arkadaşı Stanton ile siyahların ve kadınların tam vatandaşlık ve oy kullanma hakları için Amerikan Eşit Hakları Derneğini kurarlar. Feminist çizgide kendi gazetesini çıkarır. Kadınlar için günde sekiz saatlik iş günü ve eşit işe eşit ücreti savunur. Erkeklerin sendikalarından dışlanan yayıncılık ve dikiş dikme alanlarında çalışan kadınlarla Emekçi Kadınlar Birliğini kurmuş, başkanlığına seçilmiştir. Kadın giyimi üzerindeki kısıtlamaları protesto etmek için bir süre kısa etek, altına bol pantolon giyerek dolaşır.

1892 yılında oy verme suçundan tutuklanır. Para cezası verilir ancak o parayı hiç ödemez. Mahkemede kadınların oy verme hakkına ilişkin bir konuşma yapar. Yakın arkadaşı Stanton ve Matilda ile birlikte ‘Kadınlara Oy Hakkının Tarihi’ adlı kitabı çıkarır. 1888’de Uluslararası Kadınlar Konseyi’ni, 1904 yılında ise Uluslararası Kadınlara Oy Hakkı Birliğini kurar. Tanrının egemenliği altında herkesin eşit olduğuna inanır. 1840 yılında köleliğin kaldırılması hareketinde deneyim kazanan kadınlar hareketinin lideri olurlar.

O yıllarda kocalar mali durumları, yükleri ve çocukları kontrol ediyorlardı. Kadınların oy kullanma hakları yoktu. 1848 yılında bir grup kadın Newyork’ta ‘Seneca Falls’ adıyla anılan bir toplantı düzenlediler. Daha sonraları oy hakkı hareketini başlatan toplantı olarak değerlendirilecek olan bu toplantıda Elizabeth Candy Stanton tarafından kaleme alınan ‘Duygular Bildirgesi’ açıklanır. Tüm kadınların ve erkeklerin eşit yaratıldığı ifade edilir. Bu, Amerika Birleşik Devletleri’nde ilk kadın hakları Sözleşmesidir ve SuFfrage Hareketini başlatır. Suffrage Hareket, 20. yüzyılın başlarında Birleşik Krallık ve Amerika Birleşik Devletleri’nde; pasif direniş, kamu toplantılarını bölme, açlık grevi yapma gibi yollarda kadınların seçme ve seçilme hakkını savunan, az çok organize olmuş radikal kadın hakları savunucularına verilen isimdir.

Anthony Washington' da DC'de oy hakkı duruşmalarına katılır. 86. Doğum günü kutlamasında 'Başarısızlık İmkansız' konuşmasını yapar. 13 Mart 1906'da Madison Street' deki evinde öldüğünde, 1920 yılında Amerika hükümeti tarafından tüm kadınlara tanınan hakların yayımlanmasına daha 14 yıl vardır. Yasadaki 19. Madde değişikliği kendi adıyla anılacaktır. Hayatı kadın hakları mücadelesiyle geçen Anthony'nin resmi 1979 yılında 1 doların üzerine basılır.

Biz kadınlar yüzyıllardır toplumsal ve Siyasal nedenlerle egemen güçler tarafından baskılanmış, sömürülmüş, yok sayılmışızdır. Bu nedenle dünya üzerindeki kadınların birbiriyle bağları koparılmıştır. Bir cinsin öteki cins üzerine egemenliği yoktur. Dünya ve ülkemizdeki kadın hakları, kadın hareketinin çok zorlu mücadeleleri sonucunda elde edilmiş haklardır. Bu haklar, biz kadınları güçlendirmiş kazanımlardır. Bizler bu güçle ve ilhamla yolumuza devam edelim. Birbirimize sıkı sıkıya sarılalım. İnanalım ki dünyayı bir gün elbet kadınlar kurtaracaktır.

23 Temmuz 2022

ARIKOVANI

SÖYLEŞİYİ YAPAN: Selvet BAYRAKTAR TOKAT

selvetbayraktarr@hotmail.com

**KONUK: Altı Nokta Körler Derneği Ve Türkiye Körler Federasyonu Yöneticisi
Handan SOLMAZ**

Selvet: Merhabalar değerli umudun kadınları dinleyicileri. Bu sayımızda Arıkovanı köşemizde sizleri Altı Nokta Körler Derneği İstanbul Şubesi Sosyal İşler Sekreteri ve aynı zamanda Körler Federasyonu Yönetim Kurulu Üyesi Handan Solmaz'la tanıştırmak istiyoruz. Sevgili Handan Solmaz sizi tanıyabilir miyiz?

Handan: Malatya doğumluyum. 52 yaşındayım, evliyim. Üniversite mezunuyum. 21 yaşında üniversite 3. sınıfa giden bir oğlum var. 25 yıl Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesinde çalıştım, emekli oldum. Şimdi dernekte arkadaşlarla güzel çalışmalar yapıyoruz. Etkinliklerimizde olabildiğince arkadaşlarımla yanında olmaya çalışıyorum. Birlikten kuvvet doğar diyerek yola çıkıyorum ve onlarla çok güzel bir bağlantı kuruyorum. Diyaloglarımız iyi. Çünkü onları gerçekten karşılıksız seviyorum ve onlarla birlikte olmaktan da mutlu oluyorum.

Selvet: Gözlerinizi doğuştan mı kaybettiniz?

Handan: 12 yaşında sağ gözümü 18 yaşında sol gözümü kaybettim. 45yaşıma kadar renkleri ayırıyordum ama şimdi hemen hemen oda gitti. Sadece ışık diyebiliriz.

Selvet: Yaşam yolculuğuna öncelikle gören biri olarak başladınız, sonra görme engelli oldunuz. Bu süreç yani gözünüzü kaybettikten sonraki süreçler sizin için çok yoğun geçmiş. Araştırmalarımızdan bu ortaya çıkıyor. O dönemlerimizi biraz bizimle paylaşmak ister misiniz?

Handan: Olur, şöyle bir şey 22 yaşına kadar görüyor muyum, görmüyor muyum, durumumu adlandıramıyordum. Sürekli görenlerin içindeyim, körlerin ve körlüğün ne demek olduğunu bilmiyorum. Aralarda bir yerlerde yani arafta kaldım diyebilirim. Bu beni ikileme soktu. Ailem bu süreçte kollayıcıydı, ama engelli bir çocuğa sahip olup da onu nasıl yetiştirecek, nasıl hayata kazandıracak, eğitecek, nasıl yönlendirecek bilmiyorlardı O yüzden bu görmemeyi öncelikle kendim kabullenip daha sonra aileye kabullendirmeye çalıştım. Kabullendirmeye çalıştım diyorum, çünkü hala tam anlamıyla kabul edemiyorlar. Birçok şeyi yapabildiğime inandıkları için kabul etmeye mecbur kaldılar.

Selvet: Şu anda artık kendi yaşamınız var ama o süreçler çok zor geçti sanırım. Öğrencisiniz, küçük yaşta gözlerinizi kaybetmişsiniz, daha sonrasında da ailenizden destek almanız gerekirken onları ikna etmeye çalışmanız... Hem yeni durumunuzu kendiniz kabul etmek hem de ailenizi ikna etmek gerçekten çok zor bir dönem. Bu yaşamınıza ekstra bir yük getirdi mi?

Handan: “Ekstra yük” dediniz ya çok doğru. Hem kendimi hem ailemi bu duruma kabullendirme çabam beni çok hırpalıyordu. Yaptım mı evet yaptım, başardım mı başardım. Bazı şeyleri hep büyükler bilir zannediyorlar ya bunun tersini kanıtladım aileme. Bildikleri birçok yanlış yaşayarak, deneyimleyerek onlara gösterdim diyebilirim. Babam bu süreçte çok katı davrandı. Ortaokul, lise ve üniversiteyi dışardan bitirdim. Bu kez de işe başlamamı kabullenemediler ama zamanla alıştılar. Evlilik aşamasına geldiğimde de ailemle zorluk yaşadım. Girdiğim mücadeleleri tek tek başarıncı, konuşarak, bunu da başaracağımı söyleyerek evliliğime onları ikna ettim

Selvet: Peki eğitim belgelerine, materyallerini ulaşmanız zor oldu mu? Engelliler camiasıyla tanışma süreciniz nasıl başladı? Ondan önce eğitiminize devam edebilmek için materyallere ulaşabiliyor muydunuz?

Handan: Engellilerin nasıl okuduğunu, neler kullandığını bilmiyordum. Ben 22 yaşında rehabilitasyonla tanıştım. Yeniden Bakırköy’e taşınmıştık. Oradaki bir dernek vasıtasıyla haberim oldu. Oranın bir okul olduğunu zannediyordum. Düşünün rehabilitasyonun ne

olduğunu bilmiyordum daha. Orada baktım bana ev işleri, baston kullanma dersleri, yemek öğretiyorlardı. Ya onu zaten ben evde yapıyorum. Sonra oradaki psikologlarla konuştum. Dışardan liseyi bitirebileceğimi söylediler. Bunun mümkün olduğunu belirttiler. Bu durum beni heyecanlandırdı ki o güne kadar bunun olacağını bilmiyordum. Bunu nasıl yapabileceğimi sordum. Kasetlerden dersleri dinleyebileceğimi öğrendim. Evimizde yaş kasetler vardı. O dönem, şimdiki teknoloji yoktu. Dernekte tanıştığım bir arkadaşım aracılığıyla ortaokul ve lise kitaplarının, kasetlere okunmuş halini aldım ki burada hakkını yiyemem erkek kardeşim olmayan kitapları sesli okuyordu bana.

Görme sorunum aslında 5. Sınıfta fark edildi, ama ben orta bir ve orta ikinin ilk döneminin bir bölümünü ablamın kitap okuması ile bitirmiştim, hem de hiç tahtayı görmeden. Ameliyattan sonra da kör olduğum için okuldan ayrılmak zorunda kalmıştım. Zaten onlarda istememişti orada devam etmemi

Selvet: Peki şöyle bir soru sormak istiyorum; “Ortaokuldayken okuldan atıldım” dediniz. Okuldan nasıl ve neden atıldınız? Kim buna cüret etti?

Handan: Ortaokul ikinci sınıfta İngilizce öğretmenimiz sınıf öğretmeni de oluyor aynı zamanda, eylül ekim gibi sıkıntı çıkarmaya başladı. Ben İngilizceyi çok iyi anlıyorum. Sözlüler de on alıyorum ama yazılışlarını bilmiyorum tahtayı göremediğim için. Öğretmen de bundan çok rahatsız oluyordu. “Yazılı niye 4-5 gelirken, sözlü on oluyor?” diye. Tahtayı göremediğimi, yazılışını anlayamadığımı söyledim. Bunun böyle süremeyeceğini söyledi. Agresif bir ruh halindeydi. Beni anlamak yerine benimle inatlaştı Sıkıntılarımın sebebini öğrenmek bana yardımcı olmak varken o kolayı seçti diyelim. Bir eğitmen için çok acı. Bugün onunla karşı karşıya gelsek bunu ben direk yüzüne söylerim. Dedğim gibi o zamanlar 11-12 yaşındayız. Ayıplar, günahlar, büyüklere karşı hele de öğretmene karşı gelmek sanki bir günahmış gibi gösterildiği için ben o gün o şartlarda aldığımız aile terbiyesiyle bunu söyleyemedim. Okul müdürü de benim körler okuluna gitmemi önerdi. Ailem bilmiyor körler okulu nerde? Adresini verin diyoruz o da yok. Derken böyle bir süreçte aptalca bir sebepten okuldan atıldım. Yani ayrılman gerekiyor, körler okuluna gitmen gerekiyor falan dediler ama ben bugünün aklıyla direk kabaca atıldım diyorum. Bir öğretmene beni feda etmeleri bence atılmaktır, tercihtir.

Selvet: Yanlış tercihti tabi ki.

Handan: Okuldan atıldığım gün, dönüp söylediğim bir şey vardı yöneticilere. “Ahtım var illa ki o liseyi hatta üniversiteyi bitireceğim” dedim. O yıllarda ablam vefat etmişti. Ablam çok yardım etmişti bana mücadeleye başlarken. Walkman, radyo almama öncü oldu. Kasetleri

dinlemem için ısrarcı oldu. Ona da sözüm vardı zaten. Liseyi dışardan okurken Marmara üniversitesinde işe başladım. Hem lise hem de üniversite diplomasını aldığımda da ilk işim bana o süreçte yardım eden sonradan kaybettiğim ablamın mezarına gitmem oldu. Sana ve kendime verdiğim sözü tuttum, üniversite bitirdim bir de aynı üniversitede çalışıyorum dedim.

Selvet: Ne kadar güzel, bu yaşam yolculuğunda sizin için gerçekten önemli bir dönüm noktası. Daha sonra sanırım o eğitim sürecinde derneklere de devam ettiniz, rehabilitasyondan sonra yani? Değil mi?

Handan: Tabii ki işi de dernek sayesinde oradaki tanıştığım bir arkadaşımın sayesinde bulmuştum. Sonra üniversite okumam gerektiğini söylediler. Çünkü bu kadro alma derece alma olayında diplomanın önemli olduğunu söylediler. Yine dışardan bitirdim üniversiteyi de.

Derneklere gidip geldikçe artık ben ben olduğumu; görme engelli olduğumu, bu durumu kabullenmem gerektiğini, baston kullanabilmemim önemini kavradım. Onlarla iç içe olmanın, birlikte yiyip içmenin, oturup kalkmanın bana huzur, mutluluk, rahatlık ve özgüven verdiğini fark ettim. 93ten bu yana Altı Nokta İstanbul Şubesi'ne gidip geliyorum. Onlar için bir nebze de olsa birlikte bir şeyler yaptığımıza inanıyorum. Ben gücümü, özgüvenimi hep onlardan alıyorum ve bu bana mutluluk veriyor.

Selvet: Sonrasında üniversiteyi bitirdiğinizi söylediniz, hangi bölümden mezun oldunuz?

Handan: Sosyal bilimleri açık öğretimle bitirdim.

Selvet: İş yerinde sonradan kadro da aldınız sanırım değil mi?

Handan: Lise mezunu bile değildim işe başlarken. 13. Dereceden girdim. Üniversite diplomasını aldığım da sekize düştüm. Bilgisayar kursuna bitirdiğimde derecem 5 oldu. Artık yeşil pasaportu hak etmiştim. Kendimi okumaya verdim. Alabileceğim kadroları devlet dairesinde almaya çalıştım. Marmara'da bilgisayar işletmeni kadrosunu alan tek görme engelli memur bendim.

Aslında engelli olmak zor değil, **engellenmek** çok zor. Onları aşmak zor. Bizim fakülte sekreteri vermek istemiyordu kadroyu. Dekanımız çok iyiydi. Onunla konuştum. Kadro istediğimi söyledim. Bunu hak ediyorum dedim. İkna oldu. Kadroyu aldım 3. Dereceye düştüm. Sonra yeşil pasaporta aldım. Oğlumla Viyana'ya tura gittik

Selvet: Okul sürecinde ailenizdeki herkes sizin eğitiminize devam ettiğinizi biliyor muydu?

Handan: Bir tek erkek kardeşim biliyordu. Üniversiteye sınavlarına girdim. Sonuçlar geldiğinde babam şaşırıldı. “Kız orta birden atılmış üniversiteye nasıl girecek” dedi. Kendisi

ilkokul mezunu ya sanırsın prof! Bir de evin reisi her şeyi bilen bir tek o... O zamanlar çalışmanın bana verdiği güçle, her şeyi kendi başına başarmanın özgüveniyle hemen yataktan kalktım “Sen çok biliyorsun ya baba dedim, hazır okumuş yazmışlığında var. O sınav sonucunu bir oku bakalım ne yazıyor dedim. Okudu. “Senin haberin olmadan ortaokulu da liseyi de bitirdim. Üniversiteye hazırlandım ve kazandım. Hani beni koruyordun, bana yasaklar koyuyordun ya. Ben isteyince koyamıyormuşsun Demek ki evde oturmakla çoluk çocuk bakılıp, eğitilip, korunup, kollanmıyormuş. Bunu da öğrendin mi babacığım? Sıra benim diğer başarılarımı kabullenmene de gelecek. Hepsini sana yaşayarak öğreteceğim çünkü anlatarak olmuyor uygulamalı olması gerekiyor.”

Selvet: Peki şöyle bastonla tanışmanız nasıl oldu? Bu sürecinizi nasıl yaşadınız?

Handan: Rehabilitasyona gittiğimde bayağı bir görüyordum. Ta ki bundan beş yıl öncesine kadar. Görmem sıfırlanana kadar yani. Meğerse ben görüşüne güvenerek baston kullanıyormuşum. Görüş sıfırlandığın da altı aylık kötü bir süreç yaşadım. Eve kapandım Psikolojim bozuldu, dengem şaştı. Çünkü görüyorken baston kullanmakla kör olduktan sonra baston kullanmak farklıymış. O altı aylık Süreçte en büyük yardımı yine bana oğlum ve eşim yaptı.

Selvet: Peki şöyle bir soru sormak isterim size. Oğlunuzu hiçbir zaman sizi bir yere getirip götürmesi doğrultusunda yönlendirdiniz mi?

Handan: Kesinlikle! Bunu diğer arkadaşlarımda gördüğümde çok kızardım. Gören çocuklarımızı baston gibi kullanmaya karşıyım. Evet ben de onu kullanmadım o da izin vermedi zaten.

Selvet: Eşiniz de görme engelli mi?

Handan: Evet. O’da sonradan kör olduğu için birbirimizi daha iyi anlıyor olabiliriz.

Selvet: Görme engelli bir kadın olarak evlilikte sıkıntılar yaşıyor musunuz? Yoksa her şeyi başara bildiğinizi düşünüyor musunuz?

Handan: Kendimi zorladığımda yapabileceğimi biliyorum. Ben tez canlı biriyim bir şey istediğim zaman çabucak yapılınsın olsun bitsin istiyorum. Çok sorumluluk almayı isteyen biri de değilim. Çocukluğumdan beri de her şeyin hazırına konmuş bir insanım ama yapmak isteyince de yapıyorum.

Selvet: Önemli olan da bu bence. Sanırım çocukluktan beri koruyup, kollayıcı, destekleyici bir ailedesiniz Engellilikle ilgili sıkıntı yaşamamanızın nedeni; ailenin engellilikle ilgili

bir bilince sahip olmaması. Engelliye yaklaşımı olumsuz olduğundan değil tabi. Sadece yaşanmışlıkları yok. Çok fazla koruyucular

Handan: Hayata hazırlanmamış oluyorsunuz bir nevi. Evlendiğimde yemek yapmayı bilmiyordum, düşünün. Öyle bir hazırcı bir ruh hali ki...

Selvet: Peki ya şimdi?

Handan: Yapıyorum tabii. Şimdiye kadar da yapmak isteyip te yapamadığım yemek kalmadı. Evlendikten sonra da ailemle yaşasaydım bunların hiçbirini yapamayacaktım. Yine onlar bana yardım edecekti ve ben vasat kalacaktım. Sıradan bir hayatım olacaktı. 48 yaşına kadar ailemin zevkine göre giyindim. Evimin eşyaları bile onların tercihleriydi. Şimdiki aklım olsaydı kendim seçerek alırdım. Kendi aldığın ve kendin yaptığın kadar sana zevk veren, özgüven kazandıran hiçbir şeyin olmadığını son dört yılda öğrendim. Ailemi hayatımdan, işlerinden, seçimlerimden uzak tuttum. Sadece hoşsohbet nerede biz onlarla o ortamda birlikteyiz onun ötesinde bana karışılmasını izin vermiyorum. Aslında onlara da kızamıyorsun. Çünkü hiç görmeyen insan yok çevrelerinde Arafta kaldığım dönemlerde arkadaşlar hep yüksek sesle konuştuğunu söylüyorlardı. Ben istediğim her şeyi aileme sesimi yükselterek, ayağımı yere vurarak yaptırmanın verdiği sonuçlardı bunlar. Şimdi istesem de kısık sesle konuşamıyorum, çünkü kendimi var etmek için buna mecburdum. Ricayla, minnetle olsaydı ailem beni ikna etmiş olacaktı. Emrivakilerle ben onlara yaptırım uygulamış oldum. Hala da o tepkisel ruh hali kaldı bende.

Selvet: Peki evliliğinize de karşı çıkan babanız mıydı, yoksa bütün aileniz mi?

Handan: Evlilikten önce şunu söylemeliyim; Çalışmama babam engel oldu. Biz sana bakamıyor muyuz? Görmeyen çocuğunu çalıştırdı derler diye işten çıkmamı istedi. Yine bilmiş babama uygulamalı anlatmak zorunda olduğum için “Ben devlet memuruyum. İstifa edersem bir dünya tazminat ödemek zorunda kalırız, deyince babamın gözü korktu. Bu yüzden istifa edemiyorum çalışmak zorundayım dedim. Mecburen kabullendi. İş geldi evlenmeye... Malum büyükler her şeyi biliyor ya.... Dört duvar arasında yaşarken dünya karanlıksa hiçbir yeri aydınlatamıyorsun ama ben onların kapılarını araladım, pencerelerini açtım, yaşayarak öğrettim, Ona üç gün süre verdim. Neyse babam parka gitti. Temiz hava iyi geldi her halde. Kendine geldi. 3 saat sonra peki kızım dedi şimdiye kadar ben sana ne dediysem tersi oldu git yolun açık olsun dedi. Mutlu mesut ol dedi. Ondan sonra evliliğe karar verdik.

Selvet: Öyle de oldu.

Handan: Kesinlikle... Bundan sonra ailem tarafından ablamlara kız kardeşlerime de örnek bir çift olarak gösterilmeye başlandık. Mahallede de düne kadar körlüğüm saklanırken çocuğum oldu. Babam çocuğumu parka götürürdü. Kimin, diye sorulduğunda da gururla görme engelli kızımın derdi.

Selvet: Aslında siz babanızda bir dönüşüme de sebep olmuşsunuz

Handan: Evet. Zor oldu ama başardım. Beyinler karanlıksa kapıyı bacayı açıp tümüyle aydınlatmak zorundaydım ve başardım. Sadece ailemi değil artık mahallede de görme engelli bir kızı damadı olduğunu ve mahallenin de parmakla gösterdiğini gördü.

Selvet: Peki dernek yönetimine gelmeniz nasıl oldu? Önce kadın kolları başkanlığı yaptınız, şimdi de Sosyal İşler sekreterliği yapıyorsunuz. Buralarda olmak size ekstra bir sorumluk getiriyor mu? Bu süreçleri nasıl değerlendiriyorsunuz?

Handan: Çocukluğumdan beri hep hazırda konmaya alışkın bir insan olarak çok sıkılırdım, yapmak istemezdim ama çevremdeki görme engelli arkadaşlarımla olmaktan mutluyum. Hele hele onlara bir şeyler verebiliyorsam bu beni iki katı daha sorumlu hissettiriyor. Onlarla bir şeyler paylaşmak bana iyi geliyor. Başarıya birlikte imza atmak benim için büyük bir zevk oluyor.

Selvet: Sizce hangisi daha kolay? Kadın kolları başkanı olmak mı? Üye olarak kalmak mı? Ya da yönetim kurulu üyesi olmak mı?

Handan: Bu duruma göre çok değişiyor ama yönetimde olmak çok zor. Çünkü sorumluluk sahibisin. Bütün üyelere eşit davranmak zorundasın. Yönetimde olabiliriz, ama bizlerde hata yapabiliyoruz. Yönetimdeyken eleştirmek istesek bazı uygulamaları eleştiremiyorsun. Üye olsaydık daha rahat hataları görüp eleştirebilirdik. Yanlışların düzeltilmesini çok daha kolay rica ede bilirdik. Yönetici kavramının içinde olunca yapamıyorsunuz. Birbirimize söylesek de eksikleri yeniden dönüp değerlendirdiğinizde, birçok insanın eleştiriye tahammülü olmadığı gibi, eksikleri tamamlamak gibi bir derdi de olmaya biliyor. O yüzden yöneticilik zor ve bana göre değil. Eğer yöneticiysen, lidersen tamamen şeffaf ve dürüstlükten yana olmalısın. Bu yüzden benim gibi bir insan için çok zor.

Kadın kolları başkanı iken kadınlarla anlaşabilmenin yolunu bulmuştum. İş yerinde hocalarımla, ailemde de önce onların psikolojisini tanıyıp görme ile başlayıp sonra onlara nasıl davranacağımı belirleyebildiğim için biraz daha kolaydı ama üyeyken yanlışları söyleyebilmek çok daha rahat.

Selvet: Yöneticiyken hem üyelere karşı hissedilen bir sorumluluk var, hem de yönetimde olmanızdan dolayı kurmanız gereken bir denge var. Öyle değil mi?

Handan: Kesinlikle.

Selvet: Toplumda engelli kadın olmak zor. Hele gibi ülkelerde az gelişmiş ülkelerde başlı başına dezavantaj getiriyor değil mi?

Handan: Evet Türkiye'de kadın olmak zor... Engelli kadın olmak daha da zor... Engelli kadından ziyade engellenmek zor... Engelini bahane edip seni engellemeleri çok rahatsız edici... Engelli de bir birey durumunu kabul ederek de mutlu olacağını bir şeyler öğrendiğinde bir şeyleri başardığında daha mutlu olacağını anlayamıyorlar. Oysa biz bir şeyi başardığımızda diğer engellilere de umut oluyoruz.

Selvet: Hemcinslerinize o yüzden örnek olmak istiyorsunuz anladığım kadarıyla.

Handan: Kesinlikle öyle. Ben de örnek alarak buralara geldim çünkü bu dalga dalga yayılıyor. ‘O başarmışsa ben de başarabilirim’ duygusu.

Selvet: Peki toplum olarak engelliye bakış açımızı nasıl buluyorsunuz?

Handan: Aslında sosyal yaşamda her iki tarafında bilinçlenmesi gerekiyor. Dışarıda biri gelip “Size yardım edebilir miyim?” dediğinde “Yok, kendim halledebilirim” demek var. Ya da sizi böyle bastonunuzdan veya kolunuzun ucundan tuttuğunda, “Öyle değil, ben sizin kolunuza gireyim. Siz benden bir adım önce yürüyün” gibi ufak ipuçlarıyla engelliler hakkında insanları bilgilendirebilirsiniz. Bazen bizler de hassasiyet gösterip yanlış yapabiliyoruz. Engelliye yardım etmek isteyeniyi terslememek gerektiğini düşünüyorum.

Selvet: Anladığım kadarıyla toplumdan beklentilerimiz olduğu gibi topluma karşı bizim de insanları bilgilendirme görevimizin olduğunu söylüyorsunuz. Peki dergimiz hakkında ne düşünüyorsunuz? Gerçi henüz çok yeni 3/4 aylık bir dergi

Handan: Teknolojiyle aram çok iyi olmadığı için bakmamıştım. En son röportaj yapmadan üç gün önce girdim baktım evet çok güzel hazırlananlar var. Emeği geçen arkadaşlara cidden teşekkür ediyorum ama istiyorum ki bu dergiyi kendi şubemdeki kadın arkadaşlarımla da paylaşayım. Onlar da bunları görsünler, bilsinler, duysunlar. Ben paylaşmayı özellikle de bilgi paylaşmayı çok seviyorum. Bildiğim her şeyi hiç bıkmadan usanmadan onları da bıktırmadan anlatacağıma emin olabilirsiniz.

Selvet: Çok çok teşekkür ediyoruz sizin gibi değerli bir insanla söyleşi yapmak kıymetli. Örnek bir insansınız. Yaşam yolculuğuna engelli olmadan başlamış, sonrasında yaşamı

omuzlamış, kendi emeğiyle, çabasıyla okumuş, bir yerlere gelmişsiniz. Gerçekten arı kovarı gibi çalışan bir arkadaşımızla röportaj yapmak bizim içinde çok büyük bir keyifti.

Kendi adıma sizi tebrik ediyorum. Siz her zaman yaşamda ya bir yol bulacağınız bulamazsak o yolu biz açacağız mantığında olmuşsunuz. Sizin gibi bir insanın herkese örnek olabileceğine güç ve cesaret vereceğine inanıyoruz.

Handan: İnşallah. Ben de size çok teşekkür ediyorum.

İLETİŞİMİN GÜCÜ

YAZAN: Zehra MAVİŞ

zehrasyehun97@gmail.com

Herkese merhabalar,

Bugünkü yazımda sizlere iletişimin hayatımızdaki öneminden, çeşitlerinden bahsedeceğim.

Sizce İletişim kurmadan yaşayabilmek mümkün mü?

İletişim insanın doğası gereği yerine getirmesi gereken temel bir ihtiyaçtır. Nasıl ki biz insanların her gün besine, su içmeye, barınmaya, sevgiye ihtiyacımız varsa, iletişim kurmaya da aynı oranda ihtiyacımız var. İletişim kurmadan hayat yaşanılabilir bir alan olamaz.

İletişim sadece konuşmak değildir. Vücut dilimizle de insanlara istediğimiz mesajları verebiliriz. İletişim becerileri iyi olanların insanlarla daha pozitif ilişkiler kurduklarını, özgüvenlerinin daha yüksek olduğunu düşünüyorum. İyi bir iletişim becerisine sahip olmak hayatın her alanında başarıyı da getiriyor.

Örneğin, ben Kanada’da kendi başıma metroyu, otobüsü kullanabiliyorum. Bağımsız hareketim iyi. Eğer bir yere giderken yönü bulamıyorsam insanlardan yardım istemekten çekinmiyorum.

Şimdi de sizlere iletişim becerileri adlı kursta öğrendiğim bilgileri aktarmak istiyorum:

İlk hafta iletişim çeşitlerini gördük. Bunlar kendi arasında dörde ayrılıyor.

1. Olumlu iletişimde olumlu yanıt alırız. Örneğin; “Sinemaya gidebilir miyiz?” diye sorduğumda, karşımdaki kişi ‘evet’ derse olumlu yani pozitif iletişim biçimi olur.

2. İkinci iletişim biçimimiz negatif iletişim şeklidir. Sorulan soruya hayır diye cevap verirken negatif olur. “Sinemaya gidebilir miyiz?” Dediğimde hayır cevabını alırsam negatif iletişim gerçekleşmiş olur.

3. Üçüncü tip tehdit içeren yöntemiyle kurulan İletişim biçimidir. Örnek olarak ödevini yaparım, ama seni öğretmene söylerim cümlesi tehdit içeren bir İletişim biçimidir.

4. Son olarak rüşvetli İletişim biçimi. Bir işi yapmak için karşılığında gene bir şey vermek durumunda kalabiliriz. Örnek olarak derslerini geçersen sana bisiklet alırım. Ailelerin çocuklarına sıkça yaptıkları bir durumdur ve bu rüşvetli iletişim biçimine girer. Bana göre ailelerin bu davranışı çocuklar üzerinde doğru bir yöntem değildir. Çocuk sürekli ailesi bir bisiklet alsın diye ders çalışırsa hep maddiyata önem veren bir çocuk haline gelir diye düşünüyorum. Bence tehdit veya rüşvetli İletişim biçimi insanların sıkça kullandıkları bir yöntemdir ve bu durum maalesef çıkar dünyasında yaşadığımızı gösterir.

Bize bir video dinlettiler, bu videoda tatlı yemek isteyen bir kişi var, arkadaşıyla karşılıklı oturuyor, arkadaşı tatlı yemenin zararından bahsediyor, kişi sinirleniyor, olaylar tatsız yönlere gidiyor. Bazen insanlara tavsiye vererek iyilik yaptığımızı sanıyoruz, ama gerçekte o insanı ne kadar üzdüğümüzün farkına varamıyoruz bence. Bu duruma maruz kaldığımızda, iletişimde olduğumuz kişiye bu konu hakkında yorumunuzu duymak istemiyorum dersek daha net bir İletişim şekli olur. Negatif söylemlerde bulunmak hiçbir şeyi çözmez. İnsanlara kendimize yapılmasını istemediğimiz şeyi yapmamalarını açıkça söylersek onlarda bizleri anlayışla karşılarlar.

İkinci hafta ise kişisel ve resmi İletişim biçimlerini gördük. Ben arkadaşşıma şaka yollu yazı yazarsam bu kişisel iletişim olur. Eğer bir kuruma mektup yazarsam buda resmi dille yapılacağından resmi iletişim anlamına gelecektir. Mektup yazarken sevgili ve arz ederim kelimelerini kullanırken, arkadaşşıma yazı yazarken selam diyebilirim. Bizim yazdığımız yazılar bizim ne kadar profesyonel olup olmadığımızı gösteriyormuş.

Üçüncü hafta ise toplum içinde konuşma becerilerini gördük. Topluma hitap ederken doğal olmamız gerektiğinden bahsettiler. Bir hazırlık süreci olmasının önemini belirttiler. Kâğıttan okumak yerine o konuyu kavrayıp sunum yaptığımızda daha etkili olacağını söylediler. Sunum yaparken göz teması, mimikler önemli bir rol oynuyor. Gerçekten de ben topluma sunum yapmayı çok seviyorum, heyecanlanmam hiç konuşurken.

Dördüncü haftada ise sosyal medyada, telefonda, teknolojiye İletişim konularını gördük. Mesela, bir etkinlik düzenleyecekseniz sosyal medyayı kullanmanız gerekirken, birisiyle yaşadığımız problemi telefon, mesaj kullanarak çözmenin daha profesyonel bir yol olduğundan bahsedildi. Ben sosyal medya içinde Facebook'u aktif kullanıyorum dedim. Birde insanların daha çok benimle mesaj yoluyla iletişime geçmesinden çokta memnun olmadığımı söyledim ve

bazı kişilerin görmediğim halde bana resim göndermesinden çok rahatsız olduğumu belirttim. Bu resim konusu bir problem, bana resmi tanımlayarak gönderirseniz daha faydalı olur. Ben kendi adıma konuşursam mesaj göndermek birazcık zaman alıyor, sesimi yazıya çeviren bir program var, ama bazen sesimi düzgün algılamadığından sürekli yazıyı kontrol etmek gerekiyor diye belirttim fikirlerimi. Messenger, whatsapp, sesli mesaj bana göre daha kolay ve ben aslında telefonla aramayı daha çok tercih ediyorum dedim. Hem karşımızdaki insanın sesini duyuyoruz iyi oluyor benim için. Birde sosyal medyadaki dolandırıcılık olaylarından bahsettik. Facebook'a adres bilginizi eklemeyin önerisinde bulundular, profil resminizin arkasına background koymayın dediler. Birde sosyal medyada hitap dilinden söz edildi. Eğer bir kişi benim fikrime saygı göstermediyse ona Bir uyarı daha yapmam gerektiği anlatıldı. Aynı zamanda tanımadığınız kişilerin mesajlarına veya arkadaşlık isteklerine cevap vermeyin dediler.

Umarım yararlı olmuştur, sevgiyle kalınız

3Temmuz2022

KADININ GÜNCEİ

HAZIRLAYAN: Selvet BAYRAKTAR TOKAT

selvetbayraktarr@hotmail.com

Merhaba değerli umudun kadınları dergisi takipçileri... Bu sayımızda yine birbirinden farklı haberlerle sizlerleleyiz.

Önce başlıklar

Danıştay, İstanbul Sözleşmesi'nin feshine ilişkin Cumhurbaşkanı Kararı'nın iptal istemini reddetti

Umudun Kadınları Dergisi halka medya yoluyla tanıtılmaya devam ediyor

Çaykur Rize spor kadın futbol takımını kapattı: 'Bu yönetim kadınlara karşı'

Kız öğrenci yurdunda skandal uyarı yazısı: 'Erkeklerle yurt etrafında vedalaşmayın'

Demans hastası Aysel Tuğluk'a zorla savunma yaptırmak işkencedir

Girişimci kadının ek gelir yöntemi: 'Kocamı başka kadınlara kiraliyorum, oldukça iyi kazandırıyor'

İspanya'da 'sadece evet, evettir' yasasına onay: Sözlü rıza olmayan cinsel ilişki tecavüz sayılacak

Taliban'dan kadın memurlara: Yerinize geçecek erkek akraba önerin

Danıştay, İstanbul Sözleşmesi'nin feshine ilişkin Cumhurbaşkanı Kararı'nın iptal istemini reddetti

Danıştay 10. Dairesi, İstanbul Sözleşmesi'nin feshine ilişkin 20 Mart 2021 tarihli Cumhurbaşkanı Kararının iptal istemini reddetti.

AKP'li Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın bir gecede aldığı İstanbul Sözleşmesi'nden çekilme kararına karşı kadınlar sözleşmeden vazgeçmedi. Kadın örgütleri, Sivil Toplum Kuruluşları ve siyasetçiler skandal kararı Danıştay'a taşıdı.

Aralarında CHP, İYİ Parti ve sivil toplum kuruluşlarının da bulunduğu tüzel ve gerçek kişiler tarafından AKP'li Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın kararının iptali için 220 dolayında dava açıldı. Bu davalarda, "çekilme kararının iptali ve yürütmesinin durdurulması" talep edildi.

İstanbul Sözleşmesi'nden çekilme kararına karşı açılan davaları duruşmalı gören Danıştay 10. Dairesi, sözleşmenin feshine ilişkin 20 Mart 2021 tarihli Cumhurbaşkanı Kararı'nın iptali istemli incelemesini tamamladı.

Daire, Cumhurbaşkanı Kararının iptal istemini 3'e karşı 2 oy olmak üzere oy çokluğuyla reddetti. Çekilme kararını Anayasa'ya uygun bulan 3 üyeden biri ise Lütfiye Gözütok Akbulut oldu. Akbulut, İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin AKP yönetiminde olduğu dönemde İBB'nin hukuk müşaviri olarak görev yapıyordu. Akbulut, 2018 yılında AKP'li Cumhurbaşkanı Erdoğan tarafından Danıştay üyeliğine atandı.

Kararı değerlendiren Avukat Leyla Süren, “Karar, kesinlikle hukuk çerçevesinde alınmış bir karar değil. Özetle, Sayın Cumhurbaşkanı'nın kararlarının amacını biz tartışamayız, takdir yetkisidir diyor” ifadelerini kullandı.

Süren, İstanbul Sözleşmesi'ne yapılan bu yaklaşımın sadece kadınları ilgilendirmediğini söyleyerek “Bu çok tehlikeli. Mahkemenin tavrı Türkiye'deki şu an tüm sözleşmeleri ve özgürlük alanlarının hepsini riske atıyor” dedi. Danıştay'ın bu kararı kadınlar tarafından Türkiye'nin dört bir yanında protesto edildi. Baroların kadın hakları merkezleri de kararı kabul etmediklerine dair açıklamalar yayınladı.

Biz de umudun kadınları dergisi yayın kurulu üyeleri olarak kadın haklarını tırpanlayan bu kararı doğru bulmadığımızı belirtmek isteriz.

Umudun kadınları dergisi medya yoluyla tanıtılmaya devam ediyor

Bu sayıda dergimizin medya aracılığıyla sesinin duyurulması ve topluma tanıtılması devam etti. Yayın kurulu üyemiz Şule Sepin İçli hem mor bültene hem de TRT bir radyonun

gecenin içinden programına konuk oldu. Hem mor bültende hem de radyo yayınında dergimizle ilgili açıklamalarda bulundu. Amaçlarımız, hedef kitlemiz, topluma vermek istediklerimiz ve onlardan beklentilerimiz ayrıntılı olarak okuyucularla ve dinleyicilerle paylaşıldı.

<https://morbulten.kadinininsanhaklari.org/umudun-kadnlari-yazili-sesli-aylik-dergi-yayin-hayatina-basladi/>

Çaykur Rize spor kadın futbol takımını kapattı: 'Bu yönetim kadınlara karşı'

Çaykur Rizespor'un Süper Lig'de mücadele eden kadın futbol takımı kapatıldı. Kulübün geçen ay başkanlığına seçilen İbrahim Turgut takımı dağıtırken kararla ilgili açıklama yapmadı.

Önceki başkan Tahir Kıran tarafından kurulan takımda 3 Amerikalı, 2 Azeri ile birlikte toplam 24 kadın futbol oynuyordu.

Kadın futbol takımının teknik direktörü Mutlucan Zavotçu, “Bizlere herhangi bir somut gerekçe sunulmadan kadın futbol takımımızın kulübü kapatıldı. Bildiğimiz bir tek şey, takımın ekonomik nedenlerden dolayı çalışmalarına son verildiği şeklinde. Tahir Kıran başkanlıktan ayrılınca yeni yönetim böyle bir tercihte bulundu. Bana da saygı duymak düşerdi. Şu dönemde Süper Lig takımlarının hepsi kadın şubesi açarken, ÇAYKUR Rizespor’un da güzel bir kadrosu varken kapatılması üzücü oldu. Yarın öbür gün takım Süper Lig’e çıktığı zaman kadın takımını yeniden kurmak zorunda kalacaklar. Bu kez daha büyük bir maliyetle kulüp karşı karşıya kalacak” dedi.

Kapatılan kadın futbol takımının oyuncularından Gül Kaplan ise "Koskoca ÇAYKUR Rizespor, koskoca Rize, Cumhurbaşkanımız şehrinde kadın futbol takımı yok. Bu yönetim galiba kadınlara karşı. Zihniyetlerinde kadınlarla çalışma prensibi olmadığı için böyle bir karar almışlar" ifadelerini kullandı.

Kız öğrenci yurdunda skandal uyarı yazısı: 'Erkeklerle yurt etrafında vedalaşmayın'

Amasya’da bulunan Hüsnüşah Hatun Kız Öğrenci Yurdu’nda, yurttan kalan öğrencilere yönelik dikkat çeken bir duyuru paylaşıldı. Yurt yönetimi yurttaki öğrencilerin dikkatine sunduğu duyuruda skandal ifadeler yer verdi., Duyuruda yer alan maddelerde, kız öğrencilerden giyinip soyunurken perdenin kapalı olmasına özen göstermeleri, bahçeye iç çamaşırı ile inmemeleri, erkek arkadaşları ile yurt çevresine girmeden vedalaşmaları, yurda son giriş saatinde ise kesinlikle erkek arkadaşlarla vedalaşma yapılmaması istendi. Yurt yönetimi bu kararları ‘toplumun genel ahlak kurallarını’ gözeterek aldığına işaret etti. Duyuruda bir kız öğrencinin erkek arkadaşı ile vedalaşmasının mahalledeki çocukların ahlakını bozacağına

vurgu yapıldı. Duyuru’ nun sonunda ise mahalle sakinlerinin şikâyetleri sonucu bu uyarıların yapıldığı paylaşıldı.

"Yurtta kalan ve ismini vermek istemeyen bir öğrenci ise yurttaki kadın güvenlik görevlisinin geçmişte kızlara "Pavyonda gibi giyiniyorsunuz" dediğini aktardı. Devlete ait bir yurttaki, yönetimin kız öğrencilere yönelik bu baskıcı tavırları diğer kız yurtlarında durumun ne olduğuna yönelik endişe yaratan soru işaretleri doğurdu.

Demans hastası Aysel tuğluk’a zorla savunma yaptırmak işkencedir!

Demans hastalığı yetkili sağlık kurumları tarafından raporlarla ortaya konan hasta mahpus Aysel Tuğluk’un hastalığının tüm etkileri apaçık ortadayken, SEGBİS ile savunma yapmaya zorlanması işkencedir!

Son mahkeme gününde, yine bir hukuk garabeti, yine bir insanlık dışı uygulamaya sahne oldu duruşma salonu. IŞİD’in Kobane’ye yönelik saldırıları üzerine 6-8 Ekim 2014’te gerçekleşen protesto eylemleri gerekçe gösterilerek 108 ismin yargılandığı Kobane davasının 14’üncü duruşmasının ilk gününde mahkeme, Demans hastası Aysel Tuğluk’un Kandıra Cezaevi’nden SEGBİS ile katılmasına karar verdi.

Aysel Tuğluk duruşmanın ikinci gününde, avukatları refakatinde duruşmaya Kandıra Cezaevinden SEGBİS ile katıldı. Duruşma sırasında konuşmakta ve kendisini ifade etmekte zorlanan demans hastası Aysel Tuğluk, mahkeme başkanının "Savunmanız nedir savunmanıza başlayın" şeklindeki ısrarına karşı "Benim özel bir durumum var. Hasta olduğum için kendimi ifade edemiyorum. Bu hastalıktan dolayı savunmamı daha sonra yapacağım" demek zorunda kaldı.

Yetkili sağlık kurumları, bilim insanları, hekimler, tıp etiği uzmanları defalarca ifade ettiler. Aysel Tuğluk, hastalığının geri dönülemez biçimde ilerlemesinin engellenmesi ve insan haklarına uygun bir biçimde tedavi koşullarının sağlanması için derhal serbest bırakılmalıdır. Demans hastası Aysel Tuğluk’un cezaevinde geçirdiği her gün, hastalığının seyrini kötüleştiren her uygulama, sağlığını geri dönülemez biçimde bozan her muamele insanlık suçudur. Duruşmaya zorla katılma kararı da bu suçlardan biridir.

Başta Adalet Bakanlığı Olmak Üzere Tüm İdari Ve Adli Makamlar Sorumludur!

Temel görevlerinden biri insan haklarının korunmasını sağlamak ve denetlemek olan Baroların, son dönemde sıkça gündeme gelen hasta mahpuslar ve hapisanelerdeki ölümler konusunda sessiz kalmalarını kabul etmiyoruz.

Aysel Tuğluk'a yaşatılan bu hukuksuz süreçte imzası olan tüm yetkilileri bir kez daha hukuka, bilime ve vicdana uygun davranmaya çağırıyoruz. Tuğluk'un tedavisinin insanlık onuruna yaraşır bir şekilde sürdürülebilmesi için bir an önce özgürlüğüne kavuşması gerekiyor.

56 ülkeden 6 bini aşkın kadın olarak tekrar ediyoruz; Aysel Tuğluk ve tüm hasta mahpuslar için özgürlük istiyoruz.

Girişimci kadının ek gelir yöntemi: 'Kocamı başka kadınlara kiraliyorum, oldukça iyi kazandırıyor'

Üç çocuk annesi Laura, bir adamın diğer insanlar için düz ambalajlı mobilyaları bir araya getirerek nasıl geçimini sağladığını anlatan bir podcast'ten fikir aldı. Laura'nın aklına hemen, elini attığı her işte yetenekli ve titiz olan 41 yaşındaki eşi James geldi.

Eşinin hem mutfakta hem de boyama, dekorasyon, fayans ve halı döşeme, marangozluk gibi işlerde ne kadar yetenekli olduğunu anlatan Laura onun evde, bahçede ve birçok şeyde iyi olduğunu söyledi ve bu yüzden "Neden bu becerilerini kullanıp onu işe almayayım?" diyerek böyle bir girişimde bulunduğunu söyledi.

Laura, "Becerikli kocamı kirala" web sitesini başlattı ve Facebook'ta ve popüler bir uygulamada reklam verdi. Cevapların sayısı onu şaşırttı. İnsanlar gerçekten bu işle ilgilendi. Bazıları farklı amaçlar için kiraladığını düşünse de Laura "Geçim sıkıntısına rağmen, bunu yapmayı planlamıyorum!" dedi.

Bir depoda eski bir gece vardiyası çalışanı olan James, ikisi otistik olan üç çocuğuyla Laura'ya yardım etmek için iki yıl önce işini bırakmak zorunda kaldı. Laura eşine de otizm teşhisi konulduğunu ancak bunun onu yaptığı herhangi bir işte çok kapsamlı ve mükemmel kıldığını söyledi. James'in motor mekaniği okumak için üniversiteye dönmeyi planladığını ve aile gelirini artırmak için kiralama işinde çalışmaya devam edeceğini de ekledi.

İspanya'da 'sadece evet, evettir' yasasına onay: Sözlü rıza olmayan cinsel ilişki tecavüz sayılacak

İspanya Senatosu, cinsel ilişkilerde rızanın açıkça ifade edilmesini şart koşan yasa tasarısını onayladı.

Tasarıya göre, rızaya dayalı cinsel ilişki için artık sessiz kalmak yerine partnerlerin onay vermesi (karşılıklı anlaşması) gerekecek.

Senato'nun kabul ettiği tasarı, sessizlik ya da pasif kalmanın rıza anlamına gelmediğini, ayrıca rızaya dayalı olmayan cinsel ilişkinin de saldırganlık olarak değerlendirilmesi ve şahsın 15 yıla kadar hapis cezasına çarptırılmasına imkân veriyor.

Bir diğer deyişle bu, "Rıza dışında gerçekleşen her türlü cinsel ilişkinin tecavüz sayılması" anlamına geliyor.

Ayrıca tecavüz vakaları için de eşik, şiddet ya da tehdit olaylarının ötesine geçecek şekilde genişletilecek.

Daha önceden, cinsel saldırı mağdurları kendilerine tehdit veya şiddet uygulandığını kanıtlamak zorunda kalıyordu.

Kamuoyunda "sadece evet, evet demektir" yasası (solo si es si) olarak bilinen tasarı, mayıs ayında İspanya Parlamentosu tarafından da desteklenmişti.

İçeriğinde kısmi değişiklik yapılan tasarı, önümüzdeki aylarda (ekim) yasalaşmadan önce son kez oylama için Parlamento'nun onayına sunulacak.

Söz konusu tasarı, 2016 yılında Pamplona kentinde yaşanan ve geniş çaplı kitlesel protestolara yol açan "La Manada" ("Kurt Sürüsü") toplu tecavüz olayının ardından Sosyalist hükümet tarafından önerilmişti.

Kendilerini "Wolf Pack" olarak adlandıran beş erkek, Pamplona'da boğa koşusu festivali sırasında 18 yaşında bir kadına toplu tecavüzde bulunmuştu.

Şahısların tecavüz yerine cinsel istismar suçundan daha hafif hapis cezalarına çarptırılması kamuoyunda büyük tepki yaratmış, yasa tasarısının hazırlanmasına ivme kazandırmıştı.

Zira bu cinsel saldırıda genç kadın, rıza göstermediğini kanıtlayamamıştı.

Mahkumiyet kararlarına verilen kitlesel protestolar, küresel #MeToo hareketinin ardından uluslararası dikkatleri İspanya'ya çekmiş, kararın temyizi için 2019'da başvurulmuş Yüksek Mahkeme, beş erkeğin tecavüz ettiğine hükmederek haklarında daha uzun süreli (15 yıl) hapis cezaları vermişti.

Taliban'dan kadın memurlara: Yerinize geçecek erkek akraba önerin

Taliban'ın, Maliye Bakanlığı'nda çalışan kadınlardan, kendi yerlerine işlerini yapacak erkek akrabalarını göndermelerini istediği ortaya çıktı.

Afganistan'da yaklaşık 1 yıl önce kadın kamu sektörü çalışanları devlet işlerinden men edildi ve evde kalmaları söylendi. Bu tarz pozisyonlarda çalışan kadınlar Taliban iktidara geldikten sonra evlerine gönderildi ve hiçbir şey yapmamaları için büyük ölçüde azaltılmış maaşlar aldılar.

Bu konuda basına konuşan bir kadın, Taliban yetkililerinin "ofiste iş yükünün artması" nedeniyle kendi pozisyonları için erkek akrabalarını tavsiye etmelerini istediklerini belirtti.

İsmi vermek istemeyen 37 yaşındaki Maliye Bakanlığı çalışanı bir kadın, 15 yıldan fazla süredir çalıştığı birimin İK departmanından bir telefon aldığını belirtti ve "İşten kovulabilmem için bakanlıkta yerime bir erkek akrabamı önermem istendi" dedi.

İşletme alanında yüksek lisans yapmış olan kadın, hayal kırıklığıyla dolu sesiyle bakanlıkta 15 yıldan fazla bir süredir çalışıp daire başkanlığına yükseldiğini söyledi. "Benim yerime başka birini nasıl kolayca önerebilirim? Benim kadar verimli çalışabilecek mi?" diye sordu.

Kadın şunları da ekledi:

"İktidara geldiklerinden beri, Taliban benim rütbemi düşürdü ve maaşımı 60 bin AFN'den 12 bine düşürdü. Oğlumun okul masraflarını bile karşılayamıyorum. Bunu sorguladığımda, bir yetkili bana kabaca ofisinden çıkmamı söyledi ve bunun pazarlık konusu bile olmadığını belirtti."

Kadın, finans departmanından benzer çağrılar alan en az 60 kadın meslektaşının olduğunu söyledi. Kadın, meslektaşlarıyla birlikte Taliban'ın politikasını protesto etmek için seferber olduklarını ilettiler ve "Bu düzeni kabul etmiyoruz, değiştirmeleri için çalışacağız. Bakanlığın kadın çalışanlarından oluşan bir grup oluşturduk. Şu anda müzakere halindeyiz ve bizi duymazlarsa bunu göstereceğiz" dedi.

Gelecek sayıda buluşmak üzere sevgi ile ve umutla kalın.

24 Temmuz 2022

UMUT YAŞATIR

Merhaba sevgili okuyucularımız.

Son zamanlarda kiminle karşılaşsam umutsuzluktan söz ediyor. Yaşadığımız günler, salgınların kol gezdiği, ekonomik sorunların çok yüksek olduğu, eşitsizliklerin derinleştiği, korku ortamının ve ayrımlaştırmanın körüklendiği, gelecek planının yapılamadığı olumsuz bir dönem. Kendini çaresiz hisseden insanlar ve özellikle de gençler var. Yaşamdan keyif alınabilecek etkinlikler neredeyse ulaşılmaz hale geldi. Gençlerin tek umudu ülkesi dışında bir yaşam hayal etmek.

Bu gözlemimi destekleyen araştırmalara da rastlıyorum.

Uluslararası araştırma şirketi Ipsos, 2021'in nasıl bir yıl olduğunu ve 2022 beklentilerini 33 ülkede 22 bin kişi ile görüşerek ortaya koyan bir araştırma yapmış.

Bu araştırmaya göre "2022'nin, 2021'den daha iyi bir yıl olacağına inanıyorum" diyen Türk vatandaşlarının oranı yüzde 59. Türkiye bu oranla yeni yıldan en umutsuz insanların yaşadığı 3'üncü ülke durumundaymış.

Bu sonucu okuyunca aklıma daha önce okuduğum bir fare deneyi geldi.

1957 yılında Curt Richter adında bir bilim insanı, Richter laboratuvarında asistanlarıyla beraber ilginç bir fare deneyi üzerinde çalışıyordu. Deneyin amacı su sıcaklığındaki değişimlerin canlıların vücut dirençleri üzerindeki etkisini ölçmekti.

Deney için bir grup deney faresi içinden tırmanıp kaçamayacakları uzunluktaki cam tüpler içine yerleştiriliyor ve suyun üstünde ne kadar süre yüzebilecekleri ölçülüyordu. Farelerin su üstünde hareketsiz kalıp dinlenmelerine engel olmak için durdukları zaman üzerlerine su sıkan ve yeniden yüzmeye başlamalarını sağlayan özel bir mekanizma da geliştirilmişti.

Farelerin büyük çoğunluğu on beş dakika kadar su üstünde kalmaya çabaladıktan sonra pes ediyorlar ve kendilerini suyun içine bırakarak batıyorlardı. Ancak bazı fareler boğulmadan önce seksen saat veya daha fazla yüzdü.

Bazı fareler boğulmamak için uzun süre mücadele ederken bazıları kolay pes ediyor gibi görünüyordu. Richter, deneyinde derinin altına yerleştirilen elektrotlar aracılığıyla farelerin kalp atışlarını da ölçümlüyordu. Bu ölçüm sonuçları da ilginç bir duruma işaret ediyordu. Beklentilerin aksine EKG kayıtları, yenik düşen farelerin kalp atışlarında bir hızlanma yerine yavaşlama olduğunu gösteriyordu. Fareler savaş ya da kaç tepkisi yerine daha çok durumu kabul etmiş ve umutsuzca sonlarını beklemiş gibi görünüyorlardı.

Dr. Richter bu ilginç problem üzerinde çalışırken asistanlarının birinin aklına deneyin yapılış şeklinde ufak bir değişiklik yapmak geldi

Buna göre fareler iki gruba ayrıldı. Birinci grup daha önce yapıldığı şekilde kafeslerinden çıkarılır çıkartılmaz su dolu tüplerin içine atıldı. İkinci grup farelerse kafeslerinden çıkarılıp bir anda su dolu tüplerin içine atılmak yerine önce büyükçe bir kutunun içinde bir araya kondular. Bu kutunun içinde bir süre bekletildikten sonra su dolu tüplerin içine atıldılar. Tüplerin içinde beş dakika bırakılan fareler daha sonra çıkartılarak tekrar kutunun içine kondular. Burada bir süre bekletildikten sonra tekrar tüplerin içine atıldılar. Bu işlem birkaç kere tekrar edildikten sonra tüplerin içine son kez atıldılar ve artık sudan çıkartılmadılar.

Deneyin sonuçları son derece ilginçti. Buna göre kafeslerinden çıkarıldıktan sonra hemen suya atılan birinci fare grubunun büyük çoğunluğu, daha önce olduğu gibi en fazla on beş

dakika dayanabilmişler ve ancak birkaç tanesi uzun süre suyun üstünde kalmayı becerebilmişti. Kafeslerinden çıkarıldıktan sonra hemen suya atılmayıp bir kutunun içinde bekletilen ve daha sonra atıldıkları suyun içinden çıkartılan ve bu işlem birkaç kere tekrarlandıktan sonra suyun içine tamamen bırakılan farelerin hepsi de maksimum seksen saat rekoruna ulaşmayı başarmıştı. Bu farelerin içinden bir tanesi bile pes etmemiş ve tüm güçlerini tüketene kadar saatlerce suyun üzerinde çırpınmışlardı.

Dr. Richter bu deneyi defalarca tekrarlamasına rağmen hep aynı sonuç ortaya çıkıyordu

Suya hemen atılan farelerin çoğunluğu kısa zaman içinde pes ediyorlar ancak suya hemen atılmayıp birkaç kere sokup çıkartılan farelerin hepsi de son güçlerine kadar saatlerce suyun üzerinde kalıyorlardı.

Deneyin büyük bir açıklıkla ortaya koyduğu gerçek şuydu. Birinci gruptaki fareler suyun içine atıldıktan sonra oradan çıkabilme umutları olmadığı için kısa zamanda pes ediyorlardı. İkinci grup fare ise daha önce suyun içinden birkaç kere çıkartılıp kurtarılmaya deneyimi yaşadıkları için kendilerinin gene kurtulacağını “umut ediyorlar” ve sonuna kadar direniyorlardı.

Kısacası mücadele gücü ve tam performansı kullanmanın ana faktörü umut etmektir. Umutsuzluk içinde olmak, devam etmek için enerjimizi ve motivasyonumuzu elimizden alabilir. İkinci Dünya Savaşında toplama kamplarındaki zor koşullarda bile bazı insanlar umudu koruyarak hayatta kalmayı başarabildiler.

Eğer yaşadığımız zorlukları aşacağımıza olan inancımızı koruyup kendimize ve geleceğe ilişkin umudumuzu canlı tutmayı başarırırsak, zorlukları aşma gücümüz olacak. Bu gücü kazanmamızın yolunun birbirimizle dayanışma içinde olmaktan geçtiğine inanıyorum. Umutlu kalın.

07 Temmuz 2022

Kaynaklar:

<https://seyler.eksisozluk.com/umudun-insan-icin-ne-kadar-onemli-oldugunu-kanitlayan-1957-tarihli-fare-deneyi>

<https://www.matematiksel.org/fareler-bize-umut-etmenin-gucu-hakkinda-ne-ogretebilir/>

<https://t24.com.tr/haber/turkiye-yeni-yila-en-umutsuz-giren-insanlarin-yasadigi-ucuncu-ulke,1001907>

SANATIN KADIN SESLERİ

HAZIRLAYAN: Selvet BAYRAKTAR TOKAT

selvetbayraktarr@hotmail.com

Merhabalar hepinize, yeni bir sanatın kadın sesleriyle sizlerleyiz.

Önce başlıklar

Neslican Tay'ın hayatını anlatan film, 2023'te vizyona girecek

Küratör ve yazar Fulya Erdemci vefat etti

Kitap önerisi üç kız kardeş- İclal Aydın

GÜNEŞ festivalinde İstanbul sözleşmesi vurgusu

Neslican Tay'ın hayatını anlatan film, 2023'te vizyona girecek

Hayata bağlılığı ve verdiği mücadeleyle birçok kişiye ilham kaynağı olan Neslican Tay'ın hayat hikâyesine odaklanan "Demir Kadın: Neslican" adlı filmin ikinci tanıtım videosu sosyal medya kanallarında yayınlandı.

Senaryosunu Nalan Merter Savaş'ın kaleme aldığı, yönetmenliğini Özgür Bakar'ın üstlendiği film, 27 Ocak 2023'te vizyona girecek.

Filmde Neslican Tay'ı Naz Çağla Irmak canlandırıyor.

Oyuncu kadrosunda ayrıca Deniz Uğur, Mesut Akusta, Naz Çağla Irmak, Zeynep Elçin, Ahmet Haktan Zavlak, İlker Aksum, Özge Sezince Varley, Şeyma Peçe, Hasan Denizyaran, Cansu Fırıncı, Yurdaer Okur, Meral Çetinkaya, Sedef Şahin ve Nisa Sofiya Aksongur yer alıyor.

'Kanser aktivist'i' olarak tanınan ve üç kez kanseri yenen Neslican Tay, 20 Eylül 2019'da hayatını kaybetmişti.

Küratör ve yazar Fulya Erdemci vefat etti

Türkiye'de çağdaş sanat alanında önemli işlere imza atan küratör ve yazar Fulya Erdemci vefat etti.

Erdemci, son olarak Danimarka'da kamusal alanda sanata odaklanan müze olan KØS' un direktörlüğünü üstlenmişti. Her zaman güçlü, eleştirel, duyarlı ve şiirsel bir anlayışla, şehrin sokaklarından vahşi doğaya ve çoğu zaman siyasi kargaşa zeminine kadar en zorlu çevrelerde sanat projeleri küratörlüğü yaptı.

2013'te "Anne, ben barbar mıyım?" başlıklı 13. İstanbul Bienali'nin yanı sıra 54. Venedik Bienali'nde "Türkiye Pavyonu" gibi uluslararası sanat sergileri ve programlarının

küratörlüğü'nü yürüten Erdemci, 2008'den 2012'ye kadar Amsterdam'daki SKOR Sanat ve Kamusal Alan Vakfı'nın direktörlüğünü yaptı.

2015'ten itibaren çok sayıda mekâna özgü serginin yer aldığı Cappadox Festivali Çağdaş Sanat Programı'nın küratörlüğünü üstlenen Erdemci, İstanbul Bienali'nin ilk yönetmenleri arasında da yer almış, 'İstanbul Yaya Sergisi'ne imza atmıştı.

Kitap önerisi üç kız kardeş- İclal Aydın

İclal Aydın'ın yazdığı kitap görme engelliler teknoloji laboratuvarında Sema Özer tarafından seslendirilmiştir. 372 sayfadan oluşan soluk soluğa okunacak ve içinizi ısıtacak bir roman. Geçen sene aynı isimle diziye dönüştürülünce kitabı merak ettim. Ve iki gün de okuyup bitirdim.

Güzel günler, acılı vakitler, hastalıklar, sırlar, hayaller, aşklar, ihanet, sevgi, iyilikler, merhamet, dostluk, kardeşlik... Kısacası İclal Aydın'ın Üç Kız Kardeş kitabı hayatın içinde var olan her duyguyu harmanlayan Ayvalık'ta başlayıp ve Ayvalık'ta sona eren samimi bir hikâyeyi sunuyor okuyucularına.

Hiçbir hayatın, hiçbir seçimin görüldüğü kadar kolay olmadığını, bazen en büyük, en akla gelmeyecek sırların en güvendiklerimizin kalbinde saklandığını, en korkulacak hastalıkların gün gelip geçmişi derleyip toplayabileceğini anlamak zaman istiyordu. Ve zamanın ilaç olmadığı bir yara var mıydı dünyada?

Ayvalık'ın denize uzanan taş sokaklarından, nice yaşamlar görüp geçirmiş zeytin ağaçlarından, hayatın kaynağından akan suyundan, eski evlerinden doğmuş bir aile hikâyesi Üç Kız Kardeş. Bir mutsuzluk hikâyesi değil; neşeli günleri hatırlaya hatırlaya iyiliğe Dönüş'ün hikâyesi. İyileşmenin yolculuğu...

En büyükleri olan Türkan, ortancaları Dönüş ve en küçük kardeşleri Derya'nın hikâyesidir bu. Anneleri Nesrin Hanım ilkokul öğretmeni, babaları Sadık Bey de PTT Müdürüdür. İlk çocuk olan Türkan oyuncak bebek edasıyla büyütülürken o dönem Eskişehir'dedirler. Babalarının tayini Ayvalık'a çıkınca annesinin tayinini de oraya aldirmek biraz zaman alır. Asıl bilmedikleri ise anneleri hamiledir. Kocasından kızından uzak ve zor bir hamilelik süreci geçirirken Dönüş dünyaya gelir fakat doğumundaki doktor yaşamasına fazla ihtimal vermez. Ayvalık ta ki çocuk doktoru Metin Bey aracılığı ile Ankara'ya başka bir doktora götürülür ve kısa bir süre sonra her şey yoluna girer. Nihayet ikinci kızları ile Nesrin Hanım da Ayvalık'a eşinin yanına yerleşir.

Bir süre sonra üçüncü kız kardeş Derya dünyaya gelir. Liseden mezun olur olmaz İstanbullu zengin bir aile Türkan'a talip olur. Kayınvalide Rüçhan Hanım gelin adayı Türkan'ın zarıflığına, güzelliğine, iş bilmesine gittikçe hayran olmuştur. Oğlu Avrupa'ya gitmiş tahsilini İngiltere' de bitirmiş ve İstanbul da yaşamaya karar vermiştir fakat iş dolayısıyla sürekli yurt dışındadır. Oysa böyle olmadığı yıllar sonra Türkan'ın itiraflarıyla ortaya çıkar. Nihayetinde sadece düğün gününde gördükleri damatları aslında ailesini hep tedirgin ediyordur. Defne Türkan'ın kızıdır. Dünyaya geldiğinde hastane ziyaretini yaptıktan bir gün sonra anneleri Nesrin Hanım vefat eder.

Daha çok bir erkek çocuğu edasında, korkusuz, başına buyruk olan Derya ise İstanbul'da Mimarlık Fakültesi'ni kazanıp üniversiteye gider. Dönüş çocukluk aşkı olan Serdar'a âşıktır. Serdar Ankara'da tıp okur ve Dönüş'ün en büyük korkusu onu kaybetmektir. Birkaç sene sınavlara girmesine rağmen panik atak halleri yüzünden o çok istediği Edebiyat Fakültesi'ni bir türlü kazanamaz. Aslında Serdar da Dönüş'e âşıktır, yıllarca ona mektuplar yazar ama ne haber alır ne de karşılaşılabılır. Peki, o mektuplara ne olmuştur? Bu gizli aşk yıllarca birbirlerinden habersiz kimseye söyleyemeden geçer gider.

Bu güzel ailenin içinde bir de Mesut vardır. Mesut, kimsesiz Ayvalık'ta dolanırken Sadık Bey zamanla onu himayesine alır ve o da artık ailenin bir ferdidir. Sadık Bey'in ona sırtındaki paltoyu hediye etmesi ile Mesut ölene kadar o paltoyla gezer. "Baba dediği sadık Bey onun için hayattaki en değerli kişidir. Yaş olarak büyük olsa da zekâ olarak gelişemeyen bir birey olan Mesut bir gün tomarla para yakar sobada. Hava soğuktur düşünür ki Sadık Babası üşümesin. Ama Mesut'un yaktığı aslında onların evi, barkı tüm geleceğidir. Beş parasız kalan sadık ve Dönüş mecburen İstanbul'da ki halalarının yanına yerleşir.

Derya'da üniversitede tanıştığı Erdem ile evlenir ve onunda bir kızı olur. Halaları Kız kurusu olarak görmeye başlar dönüşü. Kardeşi Derya'nın kızı Gülce' ye Dönüş bakar. Dönüş için halası bin bir çeşit kısmetler bulup Dönüş'ü zorla yollar ama hepsinden boş döner Dönüş. Çünkü onun aklıda kalbide Serdar'la doludur.

Nihayet sonunda halası kısmetini bulur. Dönüş için bu sefer davet ettiği kişi Serdar'dır ve yıllardır içlerinde yaşattıkları aşkları gün yüzündedir. Serdar ve Dönüş'te aile arasında sade bir törenle evlenir. Türkan kocası Somer'in yıllarca çilesini, yokluğunu, çapkınlığını, ihanetlerini, kaynanası Rüçhan'ın hakaretlerini, dayaklarını yaşadından sonra kızı Defne'yi alır ve boşanır. Yıllar sonra karşısına çıkan kendi hayat mücadelesini verdiği şirketin sahibi Kartal

Bey'e âşık olur ve hayatını onunla birleştirir. O kadar mutludur ki hayatında hiç olmadığı kadar güzel günler artık onlarındır.

Derya tüm hırsını, ilgisini, enerjisini iş hayatına yöneltip kızını ve kocasını ihmal edince onun evliliğinde de çatırtılar başlar. Kocasını Erdem boşanmak istediğini hatta onu tanıdıkları olan bir kadınla aldattığını söyler. Oysa attığı bu yalandan kendi bile utanırken tek isteği Derya'nın dikkatini kendisinde toplamaktır. Enişterinin araya girmesiyle Derya da hatasını anlar ve evlilikleri devam eder.

Hayatı kitaplar, şiir olan, kendi halinde naif ruhlu Dönüş çocukluk aşkına kavuştuktan sonra Can adında bir oğulları olur her şey güzel giderken Dönüş'ün kanser olduğu ortaya çıkar. Ama büyük destek alır sevgi dolu ailesinden. Öyle güzel bir ortamın içindedir ki o günleri atlatır ve iyileşmeyi başarır.

Sırlarıyla hatıralarıyla, bildikleri, sonradan öğrendikleri ile hastalık döneminde Dönüş'ün yazmaya başladığı defter bir gün Derya'nın eline geçer ve Derya bu ortaklığa Türkan'ı da dâhil eder. İşte bilinmeyenler de o dönem ortaya çıkar ve onlarda bu deftere kayıt edilir.

Yazın bu sıcak günlerinde sıkılmadan okuyacağınızdan emin olduğum bu kitabı sizlere öneririm.

GÜNEŞ festivalinde İstanbul sözleşmesi vurgusu

Mezitli Belediyesi tarafında bu yıl 10'uncusu gerçekleştirilen Soli Güneş Festivalinin finali muhteşem bir defile ile yapıldı. Festivalin son gününde Yıldırım Mayruk Güneş Defilesi moda severler ile buluştu.

3 gün boyunca on binlerce Mersinlinin akın ettiği Soli Arenada ünlü Moda Tasarımcısı Barbaros Şansal hazırladığı programla, Yıldırım Mayruk'un elbise tasarımlarını sergiledi.

Kurtuluş Savaşı sonrası Mustafa Kemal Atatürk'ün çağdaş Türkiye Cumhuriyeti'ni kurmak için kat ettiği yolun anlatıldığı gecenin koreografisi ve elbise tasarımları büyük beğeni kazandı.

Sahne, ışık şovları ve Barbaros Şansal'ın sunumuyla renklenen gecede mankenler izleyicilerin alkışları arasında Ulusal Kurtuluş Savaşının süreci, Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunu dönem dönem anlatan kıyafetlerini taşıdı.

Mezitli Kaymakamı Ahmet Erdoğan, Mezitli'nin kardeş kenti Tempelhof-Schöneberg Belediye Başkanı Jörn Oltmann ve beraberindeki heyetin de moda severler ile izlediği defilenin finalinde, tüm mankenler ellerinde "İstanbul Sözleşmesi Yaşatır" yazılı dövizlerle çıktı.

Büyük beğeni kazanan finalinde Mezitli Belediye Başkanı Neşet Tarhan eşi Sembol Tarhan ile sahneye çıkarak ünlü modacılar Mayruk, Şansal ve mankenlerle birlikte izleyicileri selamladı.

Gelecek sayımızda görüşmek üzere umutla kalın.

24 Temmuz 2022

ROL MODELLERİMİZ

HAZIRLAYAN: Şule SEPİN İÇLİ

sulesepin06@gmail.com

KONUK: Leyla TAŞDELEN

Şule: Merhaba sevgili Umudun Kadınları dinleyicileri. Temmuz sayımızda size Gaziantep'ten sesleniyoruz Rol Modellerimiz köşemizden. Gaziantep'ten bir konuğumuz var. Kendisini tanıyacağız ama ben önce adını soyadını söyleyeyim, Leyla Taşdelen. Her söyleşinin bir öyküsü vardır. Kısaca bu öyküyü paylaşayım isterseniz. Benim çok yakın bir arkadaşım Gaziantep'te yaşıyor. Gaziantep'e gitmiştim o zaman ve bizi Leyla ile tanıştırdı. Çok güzel bir sohbet oldu ve ben de Leyla'nın mücadelesini örnek alan kadınların olabileceğini düşünerek bu köşeye kendisini konuk etmek istedim. Sağ olsun kendisi de kabul etti. Evet hoş geldin Leyla.

Leyla: Teşekkür ederim.

Şule: Ben kısaca anlattım ama daha ayrıntılarına gireceğiz. Önce bir kendini tanıta bilir misin bize?

Leyla: Ben Gaziantep'ten Leyla Taşdelen. Yedi Çocuklu bir ailenin beşinci çocuğuyum.

Şule: Ne zaman doğdun? Kaç yaşındasın?

Leyla: 1968 doğumluyum.

Şule: Kaç kardeşsiniz?

Leyla: 7 kardeşin beşincisiyim.

Şule: Kız, erkek?

Leyla: İki tane kız, beş tane erkek.

Şule: Gaziantep gibi bir yerde beş erkekle büyümek baya bir zor olmalı.

Leyla: Evet, maalesef. Biraz zor oldu hayat, baskın bir aile.

Şule: Biraz ailenin baskınlığını anlat istersen öyle başlayalım.

Leyla: Yani baskın derken, köyde doğmuşum ama ben küçükken ailem gelmiş Antep'e yerleşmiş. Tabi ben Antep'te büyüyen biriyim ama babamın kafa yapısı köy zihniyetiydi. Büyük abilerimiz vardı artık ona göre yaşamalıydık. 16 yaşında evlendim.

Şule: Bir dakika şimdi evlenmeden önce okul meselesine bir bakalım, okuttular mı seni?

Leyla: İlkokul mezunuyum, beşinci sınıfa kadar okudum.

Şule: Okumak istedin mi peki?

Leyla: O kadar istedim ama babamda kız çocuğu okumaz zihniyeti vardı o zaman. Okula göndermedi, zaten hiç göndermeyecekti. Bir Yengem vardı. O ön ayak oldu. Hiç olmaya mesela gittiği yolu bilsin, adres bilsin diye. O zaman okula gidebilmişim.

Şule: 16 yaşında evlendiğini söylüyorsun. Evlenme hikâyesi bizimle paylaşır mısın?

Leyla: Görücü usulüyle evlendim. Kalabalık bir aileden başka bir kalabalık aileye gittim. 17'de çocuk sahibiydim, yani çocuğun çocuğu olmuştu.

Şule: Eşin ne iş yapıyordu?

Leyla: Elektrikçi idi, benden sekiz yaş büyük. Ama rahat bir yapısı vardı, rahatlığı seven bir insandı. 25 sene ailesiyle oturduk.

Şule: Aynı evde!

Leyla: Aynı evde, anne, baba, kayın biraderlerim, eltim, görümcelerim yani bayağı bir kalabalıktı. Kendisi rahatlığını sevdiğinden, ona güvenemediğim için kiraya çıkamadım o zaman. Ta ki üç çocuğum oldu, büyük kızımı istemeye falan geldiler öyle ayrıldık. Mecburiyet oldu ayrıldık aslında, yoksa daha birlikte otururduk.

Şule: Üç çocuğun var galiba?

Leyla: Üç kızım var.

Şule: Onları nasıl büyüttüm bu rahat koca ile birlikte, sorumsuz kocayla?

Leyla: Ailesiyle birlikteydik zaten rahatını sevdiği için ama 50 liramız olmazdı da beş liramız olurdu. O beş lirayla çocuklarımı mutlu etmeyi bilirdim. Yani zar-zor işte kıt kanaat misali. O kalabalığın içinde büyüttüm onları. Çocuklarımın başıboş kalmasın, sokaklarda arkadaşlara takılmasınlar, orada burada başıboş gezmesinler diye güvenemedim. Cesaret edip de bir işe giremedim. Kızlarım da çok güzeldi.

Şule: Onlar okudular mı?

Leyla: Birisi üniversite okudu, çalışıyor şimdi güzel Sanatlar okudu. Diğerleri liseyi bitirdiler, zaten bitirir bitirmez evlendiler.

Şule: Onları yetiştirirken sıkıntılar yaşadın mı? Yani geniş ailede yaşıyorsun, terbiye vermen gerekiyor.

Leyla: Olmaz mı? Sırf çocuklarım nasılsa dışarda da rezil olacaklar, böyle de rezil olacaklar, hiç olmaya evde kalmamız daha güvenli olduğu için ne kiraya gidebildim ne de boşanmayı göze alabildim. Boşansam üç tane kız çocuğuyla gitsem olmaz, kalsam olmaz yani çok çelişkiliydi. Rahat bir insanla yaşamak çok zordu. Ben çocuklarımı büyüttüm ama babaları okula gittiklerini bilmez, kaçınıcı sınıfa geçtiklerini bilmez, hangi okulu bitirdiklerini sorun bilmez, hasta oldular, hangi hastalığı geçirdiklerini bilmez. Büyük kızım iki sefer ameliyat oldu, Ankara'ya götürdüm onu ameliyat ettirdim tek başıma ve ben 28 yaşındaydım o zaman.

Şule: Ailen ne derdi bunlara peki bu yaşadığın şeylere?

Leyla: Rahmetli babam o zaman köy kafası olduğu için “Ben çocuklarını kabul etmem, geleceksen tek gel. Çocuklarını bırak gel.” Dedi. Ben de onu göze alamazdım. Bir daha salmazlar herhalde babam da gidersem beni göndermez yani hiçbir kelime anlatamazdım zaten anlatmazdım, her şeyimi içimde yaşırdım.

Şule: Aslında ne istediğini bilen bir kadınmışsın çünkü boşansan çok kötü sıkıntılar yaşayacağını biliyorsun. Şartlarınız belli.

Leyla: Baban vefat ettikten sonra gitsem gidebilirdim. Aslında babam çok önce vefat etti, annem kaldı ama benim annem yaşlıydı. Benim çocuklarım yeni yetiyorlardı. “Biz arkadaşlarımıza gidiyoruz” deselerdi, annem “Annenizden izin aldınız mı?” demez, hiç araştırmadan “tamam” derdi. Ben bunu bildiğim için gitsem çalışmak zorundaydım. Çalışsam, çocuklarım heba olacaktı. Öyle de rezil olacaktı, böyle de. Çocuklar büyümeye başladığımda artık canıma tak etti. Kendi kendime karar almıştım hiç kimseye bir şey anlatmadan. Üç çocuğumla ben aynı evde ayrı, babaları ayrı olacaktı. O sabah gider, akşam geç saatte gelir, çocuklarının uyuduğunu bile görmezdi. Öyle bir tipti işte.

Şule: Evet, birinci çocuğun üniversiteye başladığında evi ayırdık dedin daha sonra?

Leyla: Üniversiteye başladığında biz kaydını falan yaptırarak. Kızım o zaman da çok önemli hayati tehlikesi olan büyük bir skolyoz operasyon geçirdi. O yüzden onun eğitimi yarım kaldı, tamamlayamadan bir ay kadar Ankara'da kaldık. Ameliyat oldu trafik hastanesinde. Sonra dönüşümüzde zor oldu bayağı bir maddi sorunumuz olduğu için yarım kaldı eğitimi. Güzel sanatları sevdiğinden onu Güzel Sanatlar Lisesi için fotoğraf bölümüne yönlendirdim. Şimdi de büyük kızım fotoğrafçı, çalışıyor yani kendi yeri var.

Şule: Evet kendi evine çıktıktan sonra eşinle aynı evde ayrı, çocuklarla sen birlikte ayrı yaşıyordunuz. Sonrasında ne oldu peki?

Leyla: Büyük kızım işe başladı, rahatladık biraz. Bize artık katkıda bulunmaya, evimizin ihtiyaçlarını ve kirayı karşılamaya başladı. İstemeye geldiler. O kadar kalabalığın içinde biz yapamazdık. Orası çengi çadır gibi bir yerdi. “Biz ayrılıp çıkıp gidelim” dedik. O zaman babamız istemedi, zaten ailesiyle oturmamızdan yanaydı, gelmedi. Bizden bir ay sonra geldi yanımıza.

Şule: Küstü yani.

Leyla: Üç kızımı aldım taşındım.

Şule: Sonrasında ne oldu peki?

Leyla: Sonrasında ne oldu? Annesi, ablası alıp getirdiler. Gelmiyormuş da onlar zorla getirmişler. Dedim “hiç gerek yoktu, kalsaydı. Zaten bizlik bir şey değildi. Canı isterse gelir, istemezse gelmezdi. Büyük kızımı istediler, verdim, evlendi. Öbür kızım da okulu bitirmişti. İşe girdi, o zaman ekonomik yönden daha da rahatladık. Kızlarım güzel olduğu için üç senenin içinde, arka arkaya üçü de evlendiler.

Şule: Üçü de çalışıyordu galiba?

Leyla: Birisinin fırsatı olmadı, hemen liseden çıkar çıkmaz damadım istedi zorla aldı. Yani zorla derken, ben küçük diye vermek istemedim. İyi ki de vermişim, damatlarım çok iyidir. Allah’ın ömründen alsın ömrüne koysun üçünün de.

Şule: Kaç yaşında evlendi kızın?

Leyla: büyük kızım 23 yaşındaydı evlendi. İkinci kızım yirmisindeydi galiba.

Şule: Neyse senin gibi küçük yaşta evlenmemişler en azından.

Leyla: Yok ben 20’yi yaşatmadan vermem diye zaten karar almıştım. Kızlarıma demiştim ki “bakın böyle böyle oldu benim hayatım. En az 20 yaşayacaksınız benim evimde.

Şule: Eşinden ayrılmadan önce sanıyorum bir iş yeri açma gibi girişimin oldu.

Leyla: Kızlar evlendikten sonra artık sıkıldım, boşta kaldım. Eşim ekonomik açıdan zaten yetersizdi. Ben de çocuğum çocuğum artık evlendi. Onlardan bir şey talep etmek istemedim, yapamadım. o zaman kızıma “Kıramı ver, faturalarımı öde” diyemedim. O yaştan sonra birilerinin yanında çalışmak da ters geldi bana, hoş gelmedi. Kendime sordum, “ne yaparsın? Mesela yemek yaparsın, kalk kendine küçük bir yer aç. Küçük bir yer olsun yeter ki seni kimseye muhtaç etmesin yeter” mantığıyla kalktım kendime 4-5 masalık Küçük bir dükkân açtım ev yemekleri üzerine.

Şule: Büyük bir cesaret gerçekten ama o süreci birazcık ayrıntılı paylaşalım. 4-5 masalık bir yer açtın. Parayı nereden buldun? Bir yerden borç mu aldın?

Leyla: Parayı, o zaman kredi çekmiştim ben 20.000 TL kadar. Küçük çapta işimi görece kadar düzenledim. Sonra dedim ki “Devletin verdiği fırsatlar vardı. Onlardan yararlanayım. Koskep destekli oldu. Koskebe gittim.

Şule: Onu nereden duydun?

Leyla: O zaman benim çevremde hanım arkadaşlarım vardı. “Devletin desteği var, istersen böyle bir fırsatın var, sor, bir araştır” dediler. Sordum soruşturdum, baktım böyle bir fırsat var, onu değerlendirdim. Koskeb’ den destek aldım. Altı yıl çalıştırdım orayı. Daha da genişlettim. Mesela daha büyük yerlere yemekler vermeye başladım. Müşterim yoğunlaştı. Derken güzelde olmuştu, tam da böyle kıvamını bulmuştum ama Pandemi geldi. Pandemide zorlanınca, dedim “Hele şimdilik kapatalım”

Şule: Şimdi bir dakika, bu süreci birazcık daha geriden almak istiyorum. “Kredi çektim” dedin ya çalışmadığın halde nasıl kredi verdiler sana?

Leyla: O zaman kendisi bir yerde 3-4 aylık sigortalı görünmüştü. Boşandığım eşim. Zaten bıraktığın yerde kalmazdı, en fazla üç ay çalışırdı. Ona bir arkadaşımın aracılığıyla Park Bahçelerden bir iş bulmuştum. Emekli gün sayısı yükselsin diye. Usanana kadar gitsin yeter ki emekli gün sayısı yükselsin emeklisini hak etsin diye. Ben onun üzerine 20.000 TL kredi çektim. Ama kendim ödedim, kendisine ödettirmedim bunu.

Şule: Ne güzel hem kendini düşünmüşsün hem de bir başkasına çözüm olmuşsun vallahi.

Leyla: Evet, hem kendisi 6-7 ay kadar kaldı orada. Zaten fazla kalmadı O arada kredi işimi hallettim, aldım. Dükkân açtım. Dükkândan kazandığım parayla krediyi ödedim.

Şule: Ne tür yemekler yapıyordun orada?

Leyla: Yöresel yemekler, Gaziantep’e özgü. Müşterilerim seviyorlardı yani pek de yoktu o zaman o yerde böyle yemek üzerine bir dükkan, bu fırsatı değerlendirdim.

Şule: O zaman kendi geçimini rahatlıkla sağlaya bildin sanıyorum.

Leyla: Evet, kendi kendime yetiyordum, daha da artırdım diyebilirim. Çoluğum çocuğum da gelirdi yanıma. Onlar da müşteri gibi yerlerdi, içerlerdi, giderlerdi. Damatlarım da memnundu, kızlarım da memnundu. Güzel olmuştu çok sevinmişti arkadaşlarım da.

Şule: Senin de kendine güvenin gelmiştir.

Leyla: İnsanlar mecbur olunca, kendine güvenleri artmak zorunda kalıyor. İnsanlar aslında güçlü değildir, yaşadıkları güçlendirir onları.

Şule: Vallahi çok öğretici sözler söylüyorsun.

Leyla: Her şeyimi yalnız yaptım. Yani kocam vardı ama yoktu. Bunu herkes bilirdi, ailesi de bilirdi., Kızlarım da kabullenmişti, ben de kabullenmiştim artık. Boşansaydım da sıkıntıydı. Çocuklarımın geleceği için boşanmadım. O zaman çocuklarım ruhen eksik hissetmesinler, ne kadar kötü olursa olsun bir insanın aynı çatı altında olmasıyla, ayrı olması çok farklı ailesinin. Parçalanmış bir ailenin çocuklarının psikolojisini az çok tahmin edersin. Ben bunları çocuklarıma yaşatmamak adına, çocuklarımı evlendirene kadar boşanmadım.

Şule: Bir de şartlar da var tabi. Sonra ne oldu? “Pandemi geldi” dedin.

Leyla: Kapatmak zorunda kaldım iş yerimi. Zaten bitmiş bir evlilikti. Aynı çatı altında kalmanın bir anlamı yoktu. “Artık yeter, herkesin işi rast gelsin” dedim. Boşanma kararı aldım pandemiden önce. Boşanmadan önce, sırf benden ayrılınca rezil olmasın diye, kendisini evinden göndermedim, evden ben ayrıldım. Emekli olsun diye ben kendisini iş yerimde sigortalı gösterdim. Ben mesela dükkânı kapattığım halde hala onun devlete sigorta borcunu ödüyorum.

Şule: Hala? Peki boşanmayı nasıl karşıladı, nasıl oldu?

Leyla: Önce inanmadı. Aslında biraz ona bir şey oldu böyle, şok oldu. Bir de ben sorun olmasın diye, “ihtiyacım var, babamın maaşını alacağım.” Dedim. O da yok demedi zaten maaşı duyunca. Karşılıklı anlaşmalı boşandık. Bir arada yaşamamanın bir anlamı yoktu. Dedim ki “ben böyle yaşayamayacağım. Bir arada kalmamızın bir anlamı yok. Bunu niye yaptın diye sorsan bana, ben sana şunu yaptın demeyeceğim. Bu benim 35 senelik sana çıkardığım fatura. Bunu böyle kabul et” Eşyalarımı aldım, ailemin yanına yerleştim, abimlerim yanına.

Şule: Şimdi aslında hem akıllı bir davranış hem de dürüstçe bir davranış çünkü yalan söylemek gibi oluyor ama açıkça “ben senden ayrılmak istiyorum” demiş olsaydın, bu sefer çok farklı tepkileri olacaktı.

Leyla: O zaman bana sorun çıkaracağını bildiğim için yapmadım öyle bir şey ki 35 yıldır zaten sorun yaşamaktan bıktığım için bir de bununla uğraşmak istemedim. Bu kadar olan işlerin içinde benim de küçücük bir yalanım olsun ha. Bunu hak ettiğini düşündüm o zaman.

Şule: Aslında akıllı bir davranış, politik bir davranış, bir yalan değil bence çünkü sonuçta 35 yılda senin yaşadıkların ayrı ve Bir de onu sigortalandırmışsın, parasını ödemişsin yani eşinin patronu olmuşsun. Daha ne olabilir.

Leyla: Kendisi emekli, ben hala o borcu ödüyorum mesela.

Şule: Peki abinin evine yerleştikten sonra ne oldu? İş yerin de kapandı galiba. Evlilik o zaman mı olmuştu?

Leyla: Daha dükkânı kapatmamıştım. Bu evlendiğim eşim bankaya geliyor. Bankaya geldiğinde beni görüyor Daha sonra oturduk, “Burada mı çalışıyorsun?” diye sordu. “Hayır, burası benim yerim buyur gel bir çay içireyim” dedim. Neyse o “Bankada işim var, dönüşte uğrarım” diye gitti. Sonra geldi. Birbirimize hayatımızın özetini geçtik. O benim zaten 15 yaşında âşık olduğum bir insan. Çocukluk aşkımdı.

Şule: Aaa ne tesadüf!

Leyla: Evet, 15yaşımda ben ona âşık olmuşum ama 40 yıl içinde ben onu iki kere gördüm sadece. Bir kere yeni evliyken tesadüfen karşıma geldi. Bir kere de 25 yıl sonraydı galiba benim büyük kızım dükkân açarken kendisi fotoğrafçılıkla ilgili malzemeci olduğu için malzeme almaya gitmiştik, tesadüfen ben de vardım yanlarında. Öyle gördüm, daha sonra görmedim yani 40 yılın içinde ben bu adamı Gaziantep’te hiç görmedim.

Şule: Zaten görseydin de o tür şeyler yapan bir insan değilsin. Evliliğini bitirmemişsin daha.

Leyla: Hayır canım. Öyle bir şey yapacak olsam, zaten eşimin haberi bile olmazdı. Bırakırdım, giderdim de gelirdim de o kadar rahattım yani ama ben öyle şeyleri asla düşünmedim.

Şule: Evet, sonra karşılaştın mı?

Leyla: Karşılaştık, bir çay içti. “Sen ne yaptın, 40 yılın içinde ben ne yaptım? Hani böyle ufaktan bir özet geçtik. O da çocuklarını büyütmüş, 4 çocuğu vardı, üçünü evlendirmiş. Bir kızı var, bekâr. O da İstanbul’da çalışıyor. Eşinden ayrılmış, kendi başına yaşayan bir insan. Benim de eşimden ayrıldığımı, kendi başıma yaşayan bir insan olduğumu duydu. O zaman dedi ki “Ben sana 40 yıl önce bir teklifte bulunmuştum. Eğer istersen bu teklifim hala geçerli” Ama şaka gibi geldi.

Şule: Aaa çok hoş.

Leyla: Espri gözüyle aldım onu. “Ya yürü git işine. Benim beş tane torunum var, şunum var, bunum var. Bu işler artık hikâye, bu işin olacağı yok.” derken “Sen düşün ben geleceğim” dedi gitti. Baktım üç-beş gün sonra bir daha geldi. “Ne yaptın? Diye. Baktım, ciddi. O da abimlerin tanıdığı biri, ailem de tanır onu öteden beri. “Sen düşünmezsen, ben seni abinden isteyeceğim” dedi. Ben olurdu, olmazdı derken, benim bir şey yapmayacağımı anlayınca, gidip abime söylüyor. Abin diyor ki “Hele gel bacım böyle böyle, geldi yanıma bundan bahsetti” Ben

dedim ki “Ya nasıl olur bu saatten sonra ne yapacağım anam şuydu buydu işte Antep ağzı.” Abim dedi ki “O zaman bacım bak bu işin esprisi bir yana ama eğer sen çoluğunla çocuğunla konuşup da kabullendire bilersen, bu fırsatı değerlendir. O adam zaten hayatı boyunca seni seven bir insan. Biz biliyoruz ki senin de çocukluk aşkın. Biz senin hayatınla oynadık ama günahına girdik. Seni tuttuk bu işe yaramaza verdik” O zaman onun dört çocuğu vardı, biz evlenememiştik. “Bence bu fırsatı kaçırma. Adam seni seven, sana saygı duyan, çok da beyefendi. Oda zaten yalnız yaşıyormuş. Sen de yalnız yaşıyorsun. Bence sen tekrar düzenini kur. Adamı hala istiyor, seviyorsan çocuklarına da kabul ettirebilirsin. Düzenli yaşamak kadar hayatta güzel bir şey yok” dedi. Sonra ben de yani şöyle durdum, düşündüm, mantıklı geldi bana da. Bu saatten sonra yalnız yaşamak da istemedim aslında. Bir de kızlar diyor ki “anne” o diyor” buraya gel, o buraya gel” meydanda bölüşülüyormuşum gibi geldi bana. Biraz didiklendiğimi hissettim. Abim diyor “kızlarda ne geziyorsun, buraya gel” Bana böyle yorucu geldi o hayat. Çocuklarıma söyledim ben bunu. Dedim “evlenmek istediğim bir adam var desem ne dersiniz?” Küçükken olanları da anlattım. Dedim “Bir zamanlar böyle böyleydi ama biz evlenemedik kendi evli olduğu için. Mesela babamgillere anlatamazdım bunu. Çocuğu olduğu için evli olduğu için söyleyemezdim. Söyleyemediğim için de evlenemedik”

Şule: Zaten sırf senin için de boşanmasını istemezdim.

Leyla: Asla olmazdı. Ben ona âşıktım ya, giderdim, otururdum kendi bana bakardı, ben kendisine bakardım, döner gelirdim. Ne ben ona, ne de o bana bir gün olsun “seni seviyorum” demedik. Böyle platonik bir aşk yaşadık. Ondan sonra ta kim bu bana artık bir zaman sonra “benimle evlen” diyene kadar. “Benimle evlen” dediği zaman ben hiçbir şey söylemeden o dükkândan çıktım. Daha da bir daha gidemedim. Niye gitsem tekrar soracak bana, hayır desen içim el vermezdi. Evet desem, evliydi, diyemezdim. Orada bitmişti.

Şule: Ne güzel yüreğine sahip olmuşsun vallahi.

Leyla: O da bir daha ne aradı ne de sordu. Anladı ne demek istediğimi. Öylece kaldı. Bildiler ki onun hayatında âşık olduğu bir kız var Leyla, benim de âşık olduğum bir insan vardı, İsmail. İki taraf da bilirdi bunu. Onun ailesi de bilirdi, benim ailem de bilirdi.

Şule: Tüylerim diken diken olarak dinliyorum vallahi. Evet, “espri konusu” dedin, ben araya girdim.

Leyla: bizim aşkımız esprî konusu olmuştu. Leyla adıyla ilgili bir şey çıkınca ona, İsmail ile ilgili bir konu olunca da bana takılırlardı. Sonra abime söyledim, çocuklarıma söyledim. Çocuklarım doğal karşıladılar. Zaten dükkânı kapatmıştım, başka bir yerde çalışamazdım.

Benim evim de yok, maddi gücüm de yok. Babamın maaşı var, bana yeter aslında kendimi idame ettirebilirim onunla ama ben istedim ki bir düzenim olsun. Hiç yaşamadım bir eşle. Nasıl yaşarım sevdiğim insanla? Yani koca karı nasıl olunur? Aslında ben onu hiç hissetmedim 35 yıllık evlilik hayatımda. Böyle mecburi yaşamış gibi yaşadım. Bu evlilik böyledir diye düşündüm hep çünkü bir şey paylaşamaz, bir şey konuşamazdık.

Şule: Evlendiğinde işini kapatmıştın değil mi sen?

Leyla: Kapatmamıştım daha evlendiğimde. Evlendim ondan sonra Pandemi geldi kapattım.

Şule: Bir de eski eşinin sigorta borçlarını ödemek istemiş galiba şimdiki eşin ona da iş kadını olarak çok ilkeli davranmışsın.

Leyla: Pandemi geldiği zaman, maliyeden, işçi sigortasından bazı prosedürleri yerine getiremedim. Devletten ödenek alamadım, ödeneğin yarısını alabildim. Maliyeden, sigortadan borç çıktı. Onları ödemem lazımdı ya bunları ben kendim kapattım. Eşim söyledi ama ben kabul etmedim. Boşandığı eşinin sigorta borcunu ödedi mantığıyla olmasın istedim. Bazı çizgilerim vardır. Kimseye böyle laf yerim olmasın, kısıl olmak istemem Antep deyimiyle. Hoş gelmedi bana boşandığı eşin borcunu ödettirmek adama.

Şule: Leyla gerçekten bu çizgiler üzerinde yürümek lazım. Çok güzel çizgiler. Birçok kadına da aslında örnek oluyorsun. Çoğu kadın âşık oluyor, bırakıp gidiyor, çocuklarıyla ilgilenmiyor. Sen bu anlamda örnek olmuşsun gerçekten.

Leyla: Bir kadın olarak bunu göze alamadım.

Şule: İş kadını olarak da çok dürüst davranmışsın. Müşterilerinle de çok ilkeli alışveriş şekillerim vardır diye hayal ediyorum.

Leyla: Aynen öyle. Müşterilerimin hepsi çok üzüldü, dükkânımı kapattım diye. Böyle ablalarının evine, ailelerinin yanına gelmiş gibilerdi.

Şule: Evet, şimdi evlendin, bir yerde çalışmıyorsun galiba?

Leyla: Yok şimdi artık çalışmıyorum, evimdeyim. Çocuklarımla, torunlarımla mutlu mesut yaşıyorum çok şükür.

Şule: Evet Leyla, seni dinlemek çok güzel. Herhalde bıraksak sabaha kadar konuşacağız. O kadar da akıcı konuşuyorsun ki ben bazen duygularımı paylaşmak için araya girmiş gibi hissediyorum kendimi. Yavaş yavaş artık söyleşimizin sonuna gelelim istiyorum. Bir yandan içim el vermese de yine eklemek istediğin, aklında kalan bir şeyler varsa onları da alalım.

Leyla: Benim eklemek istediğim aslında çok şey var ama hanımlar her şeyden önce çocuklarının ve kendi kendilerinin bir birey olduklarını fark etsinler. Çocuklarına sahip çıksınlar, kendilerine sahip çıksınlar. Birilerinin kendilerine sahip çıkmalarını beklemesinler.

Şule: Peki işle ilgili ne söyleyeceksin? İlkokul mezunu bir kadının böyle bir şeye cesaret edip bir yemek yeri açması aslında gerçekten çok örnek alınacak bir olay. Birçok kişi benim hiçbir yeteneğim yok diyor. Mesela sen oradan yürümüşsün. O konuda nasıl önerilerde bulunursun dinleyicilerimize?

Leyla: Keşke o zaman Pandemi olmasaydı, ben yerimi daha da genişletecektim. Daha da büyütecektim. İnsanların bir şeyler yapabilmesi için belgenin önemi yok. Diploman olsa ne olur, olmasa ne olur. Sende cevher varsa diplomasız da her şeyi yapabilirsin Üniversite okuyup da boşa gezen çok insan görüyorum. İlkokulu bitirdim ama hayat o kadar yalnız yaşattı ki her şeyi. Anne oldum yalnız. Peşin yaşadım ben hayatı. Çocukken, çocuklar dışarda oyun oynarken, annemiz bize ev temizlettirirdi, yemek yaptırırdı. Genç kız muamelesi görüyorsun. Genç kız oluyorsun, herkes, senin akranların dışarıda arkadaşlarıyla çay bahçesinde, orada burada gezerken, sen evleniyorsun, gelin oluyorsun. Bak akranlarından öndeyim ben. Aslında hayatı önden yaşayanlardanım. Herkesin anne olduğu yaşta ben anneanne oldum.

Şule: O zaman bundan sonraki hayat sana daha güzellikler getirir umarım. Bu kadar sıkıntıdan sonra.

Leyla: Hayatı önden yaşadığım için çok şey gördüm, çok şey öğrendim, çok şeyden kendime pay çıkardım. İnsan ne yapacağını bildiği zaman, bir karar verirsın ona doğru yürürsün. Boş yaşamayacaksın, her zaman hayat daha kolaydır. Boş yaşarsan, çoluğun çocuğun da rezil olur, sen de rezil olursun. Ne yapacağını bilemezsen, hayat daha da zorlaşır. “Kocam şunu yapmadı, bunu yapmadı” demek yerine sen yap. Kocan olmayabilir. Seni birileri yönlendirmesin, sen kendini yönet. Bunları yaptığın için rahatım şimdi. Üç tane pırlanta gibi kız yetiştirdim. Üç kızımı da evlendirdim. O kadar güzel düğünler oldu ki kızlarımın, otellerde yemekli.

Şule: Ne kadar güzel.

Leyla: O kadar mükemmel eşleri var, o kadar güzel tatlı torunlarım var altı tane.

Şule: Vallahi Leyla bizim dergi yayın kurulu bu röportajı dinleyince, bana diyecekler ben biliyorum “bizi hep beraber Antep’e götür, Leyla’yla tanıştır, onun güzel yemeklerinden yedir”

Leyla: Gelsinler tanışalım. Kızlarım o kadar da güzeller, terbiyeliler ki böyle nereye koysan oraya yakışlırlar diyeyim ben sana.

Şule: Senin yazma yeteneğin var mı Leyla? O kadar güzel mesajlar veriyorsun, öyle güzel konuşuyorsun ki “Bizim dergimize de yazar mısın?” diyesim geliyor.

Leyla: Onun biraz eğitimini almam lazım. Birileri sana söylemeli, şunu şöyle yap diye. Konuşmak ayrı, yazışmak ayrıdır.

Şule: Doğru söylüyorsun ama çok güzel konuşuyorsun. Böyle bir gün bir şeyler kafana takılıp da ifade etmek istersen konuş, biz yazıya dökelim. Bizim dergimizin böyle de bir özelliği var. Hiç yazmayan insanlar için.

Leyla: Dergi güncel mi çıkan bir dergi? Aylık falan.

Şule: Evet aylık çıkan bir dergi. Buradan da söylemiş olalım. Sana bilgileri paylaşacağım. Hem YouTube' dan izleyebilirsin hem sitemizden internet üzerinden takip edebilirsin. Başkalarıyla da paylaşabilirsin. Yorumlarını da bizimle paylaşabilirsin. Ben artık istemeyerek de olsa söyleşinin sonuna geldiğimizi sana söylemek istiyorum. Çok teşekkür ediyoruz söyleşimize katıldığın için, konuk olduğun için. Ben Antepliyim ama kesin Umudun Kadınları Dergisi yayın kurulu üyeleri benim Antep'e bu şekilde gitmeme yalnız izin vermeyecek ben biliyorum, herhalde topluca gideceğiz. Başka türlü olmayacak bu iş.

Leyla: Olsun topluca tanışırız, gelsinler.

Şule: Sevgili dinleyenlerimiz, bir söyleşimizin daha sonuna geldik. Umarım çok keyifli bir söyleşi olmuştur sizin için. Benim için bu söyleşiyi yapmak çok keyifliydi. Leyla'yı dinlemek çok keyifliydi. Sizin için de Leyla'yı dinlemenin çok keyifli olacağını umuyorum. Teşekkür ediyorum kendine iyi bak Leyla, bize umut saçtın.

Leyla: Ben teşekkür ediyorum.

DUYGULARIMIZI İFADE EDEBİLİYOR MUYUZ?

HER ŞEY SEVMEKLE BAŞLAR

YAZAN: Menekşe KOÇAK

meneksekck06@gmail.com

Saat Faik “Her şey bir insanı sevmekle başlar.” der. Doğru sözdür. Gözümüzü dünyaya açtığımızda önce ailemizden sevmeyi sonra da onları sevmeyi öğreniriz. Zamanla onların rehberliğinde diğer insanları, dağı taşı, kurdu kuşu, şarkıyı şiiri kısacası hayatı sevmeyi ve bu sevgiyi ifade etmeyi öğrenmeye başlarız. Bu sevgi duygusu, zamanla hayatın içindeki müthiş dengeyi anlamamızı; dağıyla, hayvanıyla, ormanıya birlikte bu hayatı sevgi ile var ettiğimizi

ve bu hayatın devamı için her şeyi sevmemiz gerektiğini kavramamızı sağlar. Çünkü yanan ormana içimizin acımasına, işkence gören köpeğe, insana üzülmemize, denizlerin kirlenmesinden ve buzulların erimesinden endişelenmemize neden olan içimizdeki bu sevgi duygusudur. Eğer bu istenmeyen durumlarda üzüntü ve kaygı duygularını yaşamıyorsak bilelim ki gerçek sevgi duygusundan mahrumuz!

Peki nedir gerçek sevgi duygusunun özellikleri? Her şeyden önce gerçek sevgi duygusu bencillik içermez, sadece anı ve çıkarları düşünerek geleceğin ipotek altına alınmasını kabul etmez. Bu nedenle “Ben parayı, gücü seviyorum.” diyerek hayatı yok etmek, sevginin değil sevgisizliğin resmidir. Çünkü gerçek sevgi hayatı yok etmez; hayatı var eder. Bu nedenle, “Sadece ben önemliyim, mal mülk, makam sahibi olmalıyım. Ya benimsin ya kara toprağın...” Zihniyetinin hâkim olduğu duygu, sevgi değil hırs; hırs, sevgisizlikten ve acımasızlıktan beslenir. Hep daha fazlasının peşine düştüğü için hayatı yakar, yıkar, yok eder!

Gerçek sevgi duygusu ise sevinç, özlem, huzur, sadakat, sorumluluk bir bütün olduğunun farkına varma, koruma çabası, eksik tarafının tamamlanması gibi birçok olumlu duygunun az veya çok karışımıdır. Bu duyguların azlığı veya çokluğu neyi, ne zaman, nasıl sevdiğimize bağlı olarak değişir. Bu nedenle sevgi duygusunun ifade edilışinde tek tip bir kalıp yoktur; kişiye, kültüre, neyin, ne zaman, nasıl sevildiğine göre farklılık kazanır. Kişiyeye özel olduğu için yaşanan ana ve duruma göre sevgi duygusunun ifade edilışı değişir. Bazen sıcak bir çorbayı paylaşmak, bazen sıcak bir gülümseme, bazen de sorumluluk almak sevgiyi ifade etmeye yeter.

Ancak gelişen teknoloji ve moda kavramının hayatımıza girmesi zamanla sevgi duygusunun belirli günlerde, belirli kalıplarda ifade edilmesini yaygınlaştırdı. Çünkü ne giyeceğimiz, nasıl makyaj yapacağımız ne tür tatile gideceğimiz ne okuyacağımız, hangi müziği dinleyeceğimiz hatta ne yiyeceğimiz bilinç altımıza kazındı ve bizler farkında olmadan bunları sevmeye başladık. Yılın moda renkleri, moda tatilleri, moda takıları, en çok okunan kitapları yani tüketim ve hırs temelli popüler kültür, bize tüketerek sevmemizi ve sevdiğimiz şeyleri sık sık değiştirmemiz gerektiğini, hatta sevgimizi nasıl ifade edeceğimizi öğretmeye başladı. Bu da popüler kültürün dünyaya hâkim olmasına neden oldu.

Popüler kültüre hâkim olan, hırs ve sevgiyi ifade etme biçimini tek tipleştirme çabası, bugün teknoloji ile birleşiyor ve bizleri gerçek sevgiden daha da uzaklaştırıyor. Bu nedenle devasa binalarda birbirimizden habersiz yaşıyoruz. Farklı kıtadaki insanla sohbet ederken yan dairedeki teyzeyle tek kelime etmiyoruz. İnsanlık uzaya açılıyor, insan klonlayacak teknolojiye sahip, iletişim ve ulaşım alanında harikalar yaratıyor... Ama bugün Yemen’deki aç çocuğun ya

da sofraya ne koyacağını düşünen annenin derdine derman olamıyor Esasen teknolojik gelişmenin sağladığı olanaklar hırsına yenik düşen yani gerçek sevgiden yoksun insanların denetiminde olduğu için, adil paylaşım ve insanın duygu dünyasını nasıl etkilediği görmezden geliniyor. İnsanlık, tehlikeye atılıyor.

Bu teknolojik gelişmelerin en korkutucu olanlarından biri de metaverse... Metaverse kelimesini, son zamanlarda çok sık duymaya başlayacağız. Peki, gelecek on yılda hayatımızda olacak metaverse nedir? Sanal ortamda her şeyi, herkesle, her yerde, her zaman, istediğin kadar yapma olanağı veren teknolojidir. Eldiven, gözlük, kask, pelerin, ayakkabı gibi gelişmiş teknolojiyle üretilmiş araçlar yardımıyla evimizde otururken kendimizi Antep'te baklava salonunda sanacağız, baklava yemediğimiz halde beynimizin tat alma bölümleri uyarıldığı için baklavanın tadını damağımızda hissedeceğiz.

Ormanda gezinti yaparken karşımıza bir aslan çıkacak, beynimizin kaç ya da savaş merkezi uyarılarak zihnimiz, aslandan kaçarken veya aslanla savaşırken bedenimiz koltukta oturacak. Zihnimiz ormanın, kanın kokusunu duyacak, çalıların canımızı acıttığını, sıcaktan bunaldığımızı hissedecek, koşmaktan bacaklarımızın hareket etmekte zorlandığını fark edecek ve kalbimiz bu yaşananları gerçek sanıp daha hızlı çalışacak. Aslında biz zihnimizde korku ve panik duygusunu en uç noktasında yaşarken bedenimiz koltukta oturuyor olacak. Bu Arslan macerasını metaverse teknolojisindeki kimliğimizi yansıtan ve avatar denen temsilcimiz yaşayacak ama beynimiz sabote edilerek bu macera gerçekmiş gibi tepki vermeye zorlanacak.

Metaverse teknolojisi hayatımıza girdiğinde çocuklarımız, gerçek dünyadan yani bizlerden kopacak. Bizleri sevmelerin ve sosyal yaşamın bir parçası olmalarını sağlayacak gerçek sevgi duygusundan mahrum kalacaklar. Çünkü çocuğun odasında parmaklarının ucunda kocaman bir dünya olacak. Bu dünya ona, sevdiği yiyecekleri yediğini, sevdiği giysileri giydiğini, sevdiği sanatçının konserinde en ön sırada şarkı söylediğini, sevdiği araba ile macera yaşadığını, sevdiği tatili yaptığını, sevmediği insanlardan hesap sordüğünü hissettirerek, onu tatmin edecek. Yani metaverse çocuğun sevdiklerini yem olarak kullanarak onu gerçek sevgiden uzaklaştıracak.

Hiç inandırıcı gelmiyor olabilir ama teknolojinin hızı, bizlerin algı dünyasından çok daha fazla... Yıllar önce Bilim Teknik Dergisinden İnternetle ilgili bir yazıyı sınıfta okuyup şu soruyu sormuştum: “Şimdi hepimiz İnternet kullandığımızı hayal edelim nasıl bir yaşantımız olur? “Öncelikle bunun çok yaygınlaşmayacağını, telefon gibi sadece haberleşmek ve bazı bilgi kaynaklarına ulaşmak için kullanılacağını, televizyona gerek kalmayacağını konuştuk; ama

aklımıza beğeni almak için gece gündüz çırpınan milyonlar olacağı, İnternet uygulamalarının bağımlılık yaratacağı, dijital dolandırıcılık gibi yeni bir mecra oluşturacağı, duyguların gülen yüz gibi basit emojiler ile ifade edileceği, insanların sanal sevgileri, sahte hesapları olacağı vesaire hiç aklımıza gelmedi... Ama bütün bunlar bugünün gerçeği...

“Peki, metaverse ve bizlerin henüz bilmediği farklı teknolojik gelişmeler hayatımıza girerse yarının gerçeği nasıl olacak?” Bu soruyu cevaplamak için bilgimiz yetersiz ama insanlığın, gerçek sevginin yaygınlaşması ve yaşanmasıyla huzura kavuşacağı kesin... Bu nedenle çocuklarımıza, sevmeyi ve sevdiğini ifade etmeyi öğretmeliyiz. Ne demişti Sait Faik “Her şey bir insanı sevmekle başlar.” Biz de “Her şey bir insanı sevmekle başlar ve her şeyi sevmekle sonlanırsa dünya çok daha güzel olacak diyoruz.

Gelecek sayımızda sevgi, şefkat ve şehvet duygularıyla ilgili söyleşmek üzere sevgiyle kalın...

KAYNAKÇA:

Pof. Dr. İsmail Hakkı Aydın, Metaverse Ve Sonrası “İstanbul Flaş, 07.Kasım. 2021

Prof. Dr. İsmail Hakkı Aydın, Bilim İnsanına Metaverse’ü Sorduk YouTube ,Uhre, İstanbul, 21.Şubat. 2022

14Temmuz 2022

HAK MI, HUKUK MU, LÜTUF MU?

MAL PAYLAŞIMI (Mal Rejimi Tasfiyesi)

YAZAN: Av. Aynur Gül SOYDAŞ

agulcoskun@gmail.com

Evlilik birliği süresince eşler çeşitli mallar edinirler. Boşanma veya ölüm nedeniyle evlilik birliğinin sona ermesi halinde, bu malların ne şekilde paylaşılacağı Türk Medeni Kanun’unda ayrıntılı olarak düzenlenmiştir. Ülkemizdeki aile yapısı, gelenek görenekler nedeniyle, malların önemli kısmının koca adına kayıtlı olduğu bilinen bir gerçektir. Bu nedenle, kadınların mal paylaşımına ilişkin haklarını bilmelerinin önemli olduğu düşüncesiyle derginin bu sayısındaki yazı bu konuya ayrılmıştır.

01.01.2002 Tarihinde yürürlüğe giren Türk Medeni Kanu’nun da edinilmiş mallara katılma, yasal mal rejimi olarak kabul edilmiştir. Yürürlükten kaldırılan Türk Medeni

Kanun'una göre, mal ayrılığı yasal mal rejimidir. Bu nedenle, 2002 öncesi ve sonrası için mal paylaşımının ne şekilde olacağı ayrı ayrı açıklanacaktır.

2002 YILINDAN ÖNCE EDİNİLEN MALLARA İLİŞKİN PAYLAŞIM

2002 Yılından önce eşler arasında mal ayrılığı rejimi bulunuyordu. Bu rejime göre eşlerden her birinin malları, geliri ve kendi kazançları, kendilerine ait kişisel mallardır. Bir eş, diğerinin edindiği mal varlığına para ya da para ile ölçülebilen maddi veya hizmet değeriyle katkıda bulunmuşsa, o maldan katkı payı talep edebilir.

Katkı payı, tasfiyeye konu malın değerine katılma oranı üzerinden hesaplanır. Örneğin ziynet eşyaları, maaş, gündelik, kar payı ve benzeri maddi varlığıyla, diğer eşin almış olduğu bir evin, ya da bir arabanın değerinin yarısını karşılayan eş, mal rejiminin sona ermesinden sonra açmış olduğu davada bu malın dava tarihindeki değerinin yarısının, dörtte birini karşılamışsa, dörtte birinin katkı payı olarak kendisine ödenmesini isteyebilir.

Yargıtay'ın yerleşik içtihatlarında; düzenli olarak çalışıp sürekli gelire sahip olan eşin, diğer eşin edindiği mala katkıda bulunduğu kabul edilir. Bunun aksini diğer eşin kanıtlaması gerekir. Tarafların katkı payı alacakları; her bir eşin gelirleri tespit edilip, alışkanlıkları, ekonomik ve sosyal konumları gözetilerek kişisel harcamaları ile kocanın evi geçindirme yükümlülüğü nedeniyle yapabileceği harcama, eşlerin kendi gelirlerinden düşülür. Tasarruf edebilecekleri tutar ile edinilen malın alımına yaptıkları katkı oranı bulunur. Bu katkı oranında tasfiyeye konu malın dava tarihi itibarıyla belirlenecek rayiç değeri üzerinden hesaplanarak tespit edilir.

2002 YILINDAN SONRA EDİNİLEN MALLARA İLİŞKİN PAYLAŞIM

01.01.2002 Tarihinden itibaren eşler edinilmiş mallara katılma rejimine tabidir. Bu mal rejiminde; her eşin çalışmasının karşılığı aldığı ücret, sosyal güvenlik veya sosyal yardım kurum ve kuruluşlarının veya personele yardım amacı ile kurulan sandık ve benzerlerinin yaptığı ödemeler, çalışma gücünün kaybı nedeniyle ödenen tazminatlar, kişisel mallarının gelirleri edindiği mallar, edinilmiş mal olarak kabul edilir. Bu yolla edinilen bir malın satılıp, satış bedeliyle alınan veya takası sonucunda edinilen yeni mal da edinilmiş mal olarak kabul edilir. Bir eşin kişisel malının kira vb. getirisi de edinilmiş maldır.

Eşlerden birinin kişisel kullanımına yarayan eşya, mal rejiminin başlangıcında eşlerden birine ait bulunan veya bir eşin sonradan miras yoluyla ya da herhangi bir şekilde karşılıksız kazanma yoluyla elde ettiği malvarlığı değerleri, manevi tazminat alacakları ile kişisel malın

yerine geçen değerlerse kişisel mal olarak kabul edilir. Örneğin; eşlerden birinin evlenmeden önce sahibi olduğu bir malın satılıp, bedeliyle alınan yeni mal kişisel malın yerine geçen değer olarak kişisel mal niteliğindedir.

Mal rejimi evlilik ile başlar, boşanma veya ölüm ile sona erer. Boşanma ile sona erme tarihi ise, boşanma davasının açılış tarihidir. Mal rejiminin devamı süresince, bir eşin sahip olduğu edinilmiş malda, diğer eşin gelirinin olmasına, mal varlığının edinilmesine, iyileştirilmesine, korunmasına katkıda bulunmasına gerek olmaz. Eklenecek değerlerden ve denkleştirmeden elde edilen miktarlar da dâhil olmak üzere toplam değerden, mallara ilişkin borçlar çıkarılır. Kalan değerın yarısı üzerinde alacak hakkı bulunur. Bu alacak hakkına katılma alacağı denilir. Bu alacak; edinilmiş malın, mal rejiminin tasfiyesi davasının karar tarihindeki rayiç değeri üzerinden hesaplanır. Zina veya hayata kast nedeniyle boşanma halinde, hâkim kusurlu eşin pay oranının hakkaniyete uygun olarak azaltılmasına veya kaldırılmasına karar verebilir.

Paylaşımın daha iyi anlaşılabilmesi için, yukarıda bahsi geçen denkleştirme ve eklenecek değerlerden kısaca bahsetmek gerekir. Katılma alacağı hesaplanırken, mal rejiminin sona erdiği sırada mevcut olan mallar hesaba katılır. Bunun istisnası ise eklenecek değerlerdir. Eklenecek değerler; eşlerden birinin mal rejiminin sona ermesinden önceki bir yıl içinde diğer eşin rızası olmadan, olağan hediyeler dışında yaptığı karşılıksız kazandırmalar ile bir eşin mal rejiminin devamı süresince diğer eşin katılma alacağını azaltmak kastıyla yaptığı devirlerden oluşur.

Tasfiyeye konu mallar her zaman yalnızca edinilmiş veya yalnızca kişisel mal niteliğinde değildir. Katılma alacağı hesaplanırken, bir eşin kişisel mallara ilişkin borçları edinilmiş mallardan veya edinilmiş mallara ilişkin borçları kişisel mallarından ödenmişse, tasfiye sırasında denkleştirme yapılır. Örnek vermek gerekirse, eşlerden birine ait edinilmiş bir malın alımında veya iyileştirilmesinde, diğer eşin maddi katkısı varsa, oranlama suretiyle bulunacak bu tutar katkıda bulunan eşe değeri artış payı olarak, kalan kısmın yarısı ise katılma alacağı olarak verilir.

Ayrıca; tasfiyeye konu maldan kaynaklanan bir borç söz konusuysa, örneğin edinilmiş mal niteliğindeki bir ev krediyile alınmış ve mal rejiminin sona erdiği tarihte henüz kredi borcunun tamamı ödenmemişse, bakiye borcun oranlama suretiyle bulunacak tutarı, evin değerinden düşölerek kalan değeri üzerinden katılma alacağı hesaplanır.

Mal rejiminin sona erme durumlarından biri de ölümdür. Ölüm halinde; sağ kalan eş diğer mirasçılara karşı, ölen eşin mirasçıları da sağ kalan eşe karşı mal rejimi tasfiyesi istemiyle dava açabilir. Yukarıda açıklanan hususlar burada da geçerli olup, yinelenmeyecektir. Yalnızca bir hususu açıklamakta yarar vardır. Mal rejiminden doğan borçlar, tereke borcu olduğundan ve sağ kalan eşin de mirasçı olmasından dolayı tereke borçlarından sorumlu olması nedeniyle, miras payı oranında bu borçtan sorumlu olur.

Son olarak; evlilik birliği süresince, bir başka deyişle mal rejimi devam ettiği sürece, her eş yasal sınırlar içerisinde kişisel malları ile edinilmiş mallarını yönetme, yararlanma ve tasarrufta bulunma hakkına sahiptir. Eşlerden her biri kendi borçlarından bütün malvarlığıyla sorumludur.

Herkese iyi günler dileğiyle.

22.07.2022

BERFİN KLAVUZ GELİN OLMAK İSTEMEDİ Kİ

YAZAN: Şule SEPİN İÇLİ

sulesepin06@gmail.com

İntihar etmek, intihar girişiminde bulunmak ve intihara baskılara dayanamayarak zorlanmak... İsimleri bile ne kadar ürkütücü. Hele bir de yaşanan olaylar bunlara eşlik etti mi üzerimizde nasıl derin etkiler bıraktığını tartışmamıza gerek yok. İntihar girişiminde bulunan bir insan, yaşama döndüğü için biraz olsun içimiz rahatlıyor. İntihar gerçekleştiğinde, aklımız almıyor olanları. Çünkü bir kaza değil, bir hastalık değil. Bir anda yaşamdan kopup gidiyor bir can. Peki ya baskılar karşısında ne yapacağını bilemediği için intihar etmek zorunda kalmak, nasıl duygular yaşatır insana? İşte bunu duymak başka, bir de tanıdığının başına gelmesi bir başka.

Kızlarımın arkadaşlarıyla sohbet etmeyi çok severim. Bunu neden yaptığıma gelince, hem kızlarımla iletişimim güçlenir, hem de gençlerle konuşmaktan çok şey öğrenirim, bir sürü deneyim biriktiririm. Bundan yaklaşık on gün önce kızım beni telefonla aradı ve tanıdığım bir arkadaşının intihar ettiğini öğrendiğini söyledi. Arkadaşının adını duyunca olduğum yerde öylece kalakaldım. Ne kadar etkilendiğimi, ne kadar çok üzüldüğümü anlatmama sözcükler yetmez. Olay bu kış olmuş. Üstelik 22 yaşlarında bir kız. İntihara zorlandığı ileri sürülüyor. Kızın adı Berfin. Kızım Berfin'in doğum günü olduğu için yazılanlardan öğrenmiş öldüğünü.

Bunu duyunca resmen kahroldum. İlk kez tanıdığım bir genç kadının baskılar sonucu intihar etmek zorunda kaldığını yaşıyordum. İnternette araştırdık, ölümü hakkında ayrıntılı bilgiye rastlamadık. Berfin'in yakın arkadaşı da konuşmak istememiş. Daha doğrusu kızım çok etkilendiğini fark edince, konuşmak istemediğini hissetmiş.

Bunun üzerine Diyarbakır'dan bir arkadaşşıma sordum. "Hangi Berfin? O kadar çok Berfin intihar etti ki Diyarbakır'da, kimi silahla vurdu kendisini, kimi yüksek binadan atladı." Bunları duyunca şok oldum.

Üye olduğum kadın gruplarına sordum. Diyarbakır Barosundan bir avukat arkadaşşıma ulaştım. O da beni Diyarbakır Kadına Karşı Şiddetle Mücadele Grubundan LGBTİ. Artılarla ilgili bir arkadaşşıya yönlendirdi. Bu arkadaş da Berfin'in yakın bir arkadaşşını tanıyormuş. Onu aradı ve anlatacaklarından başka bir bilgi alamadığını söyledi. "ailesinin baskılarına dayanamadığı için kendisini camdan atarak intihar ettiğini öğrendik. Bu soruşturmayı kolluk kuvvetlerinin açması gerekir. Biz de bu konunun üzerine giderek kamuoyu oluşturmaya çalıştık. Soruşturma açmadıkları için yapacak bir şey kalmıyor. Berfin'in annesi kızının mezarını ziyaret edip gelinlik, duvak resimleri ve çiçekler koyuyormuş. Berfin'in yakın arkadaşşının paylaştığı resimden gördüm bunu." Demesin mi?

En iyisi bildiğim kadarıyla anlatayım Berfin'in öyküsünü sizlere. Onu tanıdığımda 17-18 yaşlarında, sıcakkanlı, konuşkan, duygularını rahat rahat paylaşan bir kızdı. Birlikte iki gün geçirmiştik. Kızımın aynı basketbol takımındaydı. Birbirimizi çok sevdik ve bana içini açtı. "Ben kendimi erkek gibi hissediyorum. Küçüklüğümde beri bu böyleydi ve hiç değişmedi. Kız olmaya uyum sağlamak için elimden geleni yapıyorum. Ne yaptıysam olmuyor bir türlü. Bir kız sevgilim var. Ailem bizi yakaladı, ikimiz de çok kötü dayak yedik. Yine de birbirimizden vaz geçemedik. Her defasında anneme söz veriyorum fakat yapamıyorum. Annemi çok seviyorum. Her ay regl olduğumda nefret ediyorum bu durumdan." Diye anlattı yaşadıklarını. Onu dikkatle dinledim ve anlamaya çalıştım. Toplumun önyargılı bir bakış açısının olduğunu ikimiz de biliyorduk. Bir ara annesiyle konuşmayı bile düşündüm. Berfin, buna pek sıcak bakmadı ve toparlanmak için çaba göstermeyi sürdüreceğini söyledi. Anlattıklarından, bunu yapamayacağı görülüyordu.

O an düşündüm, bunları yaşayan benim kızım olsaydı ne yapardım diye. Çevreme ve topluma karşı kızımın birlik olup direnirdim. Kolay olmazdı bu kuşkusuz. Gerekirse destek alır ve kızımın da destek almasını sağlardım. Önyargılı yaklaşanlarla ilişkilerimi sınırlardım. Ama Berfin'in annesi, benim gibi tuzu kuru bir kadın değildi besbelli. Diyarbakır'da yaşıyorlardı ve

oradaki toplum baskısını sanırım anlatmama gerek yok. Belki anne de önyargılı bakıyordu bu olaya. Kızına destek olsa, başına geleceklerle nasıl baş edebilecekti? Kafamda bu sorular dönüp durdu.

Ara sıra kızıma Berfin'i soruyordum. Bir ara annesiyle barıştığını, ilişkilerinin düzeldiğini söylemişti. Buna sevinmişim ama sevincimin geçici olacağını da hissetmişim. Bir keresinde de Berfin'in evden ayrıldığından söz etmişti kızım. Uzun zamandır ondan haber alamıyordu. İşte almıştı kötü haberi.

"Keşke sizin gibi anlayışlı bir annem olsaydı" demişti. Aslında Berfin, çok sevdiği annesinin onu anlamasını istediği için böyle söylüyordu. Beni kendisine yakın görmüştü. Bir çözüm arıyor, bulamıyordu. Olayı öğrendiğim günden beri sürekli düşüncelerimde Berfin. Bir suç mu işlemişti, hayır. Suç işleseydi bile böylesi bir ölümü hak eder miydi? Hayır. Kim bilir ne parlak düşleri vardı? Ailesini düşünüyorum özellikle annesini. Annesini daha çok düşünüyorum çünkü Berfin hep annesini anlatıyordu. Anne bu zorlanmaya karşı çıkacak gücü bulmak istedi de yapamadı mı? Yoksa böyle olmaktansa, kızının ölmesini mi diledi? Kızına destek olsaydı, o da mı intihar edecekti? Annesinin hayallerinden biri, kızının gelin olmasıymış. Bunu da mezarına koyduğu resimlerden ve çiçeklerden anlıyoruz. İyi ama Berfin gelin olmak istememişti ki. Bu bilinmezlikler içinden çıkmanın bir yolu olmalı ama nasıl?

Geçenlerde bir komşumla sohbet ederken, televizyon dizilerinin toplumun ahlakını bozduğunu, gençlerin eş cinselliğe özendirildiğini anlattı. Ben LGBTİ. Artı bireylerle bizzat yaşadığım örnekleri paylaştım fakat boşunaydı bu çabam. Anlamak istemedi. Onun da içine kazınan önyargılar izin vermiyordu olaylara yenilikçi bir bakış açısıyla yaklaşmasına. Doğrudan yaşanan aktarımlardan biliyorum ve inanıyorum ki bunlar öyle özenmeyle, özendirilmeyle olacak durumlar değil. Çocuğu eş cinsel olan ailelerin yaptığı bir çalışmaya katıldığımda, onlar da benzer deneyimlerini aktarmışlardı. Önce reddetmişler, baktılar ki olmuyor, çocuklarının yanında olmayı seçmişlerdi. Bu deneyimlerin çok öğretici olduğunu düşünüyorum. Ruhumuzu kaplayan bu sert kabukları kırmanın yollarını arayıp bulmalıyız. Bu ailelerin söylediklerine kulak vererek başlayabiliriz bu işe.

Berfin, baskılar karşısında intiharı seçmek zorunda olan genç kızlardan yalnızca biri. Kadın cinayetlerini önleyemeyen bir hukuk düzeninden, bu baskıların soruşturulmasını beklemek çok mu lüks oluyor acaba? Sözün özü, daha mücadele edecek çok sorunumuz var. Çözümlerimiz belli fakat kabul ettirmek için daha çok yol yürüyeceğimiz ortada. Bir kadının

tek isteği gelin olmak değil. İnsanların istediği gibi yaşamasına ve hayallerini gerçekleştirmesine izin veren aileler ve bir toplum istiyoruz.

22 Temmuz 2022

ÇOĞALALIM ÇOĞALTALIM

GÜNEBAKANLAR KADIN KOOPERATİFİ

SÖYLEŞİYİ YAPAN: Sultan ÇAMUR KARATAŞ

KONUKLAR: Hülya KILIÇ, Sedef GÜRKÖK

Sultan: Merhaba Umudun kadınları dergisi dinleyicileri. Bugün çoğalalım çoğaltalım bölümünde Günebakanlar Kadın Kooperatifi ile birlikteyiz. Başkan Hülya Kılıç ve kooperatif ortaklarından Sedef Gürgök merhaba Hülya.

Hülya: Merhabalar. Günebakanlar Kadın Kooperatifinin iki yıldır başkanlığını sürdürüyorum. Bu kooperatif 2018'de kuruldu. 2018'den bu yana kadınlarla ilgili çok güzel çalışmalar, çok değerli çalışmalar yaptı. Aslında ben sonradan dahil oldum. Biraz çalışmalardan bahsetmek istiyorum hem de biraz Kooperatifimizi tanıtmak istiyorum.

Sultan: Geçmeden bir de yanımızda ortağımız hanımefendi var.

Sedef: Merhabalar ben Sedef Gürgök. 2018'den beri Günebakanlar Kadın Kooperatifinin ortaklarındanım. Eski başkan yardımcısıyım. Şimdi Hülya Hanım başkanlığımıza devam ediyor. O günden bugüne geldik epey bir yoğun çalışmalardan. İsterseniz ilk kuruluşumuzu anlatayım. 14 kadın arkadaşla birlikte o dönemde böyle Batıkent'te bir sessizlik, bir sokağa çıkamama, bir korku dönemi gibi ortam vardı. Bizim Batıkent'li kadınlar çıkmayı, sosyalleşmeyi her alanda olmayı bilen kadınlardır aslında. O sessizlik bizi biraz ürkütmeye başladı. Dedik böyle olmaz, yani kadınlarla bir araya gelmek lazım, sokağa çıkmak lazım, bir şeyler yapmamız gerekir diye düşündük. Önce bir mekan arayışına girdik, burayı bulduk. Sonra Kooperatif oluşturduk. Bu kooperatifte feminist kadınlarla buluşturduk kadınları. Çeşitli üniversiteden hocalarımız geldi. Aile danışmanlığı üzerine çalışmalar yaptık. Hukuksal danışmanlıklar ya da söyleşiler oldu. Bu arada Yenimahalle'nin bütün mahallelerinde, Yenimahalle Belediyesi ortak projeye İstanbul sözleşmesini tartıştık. Bu tartışmalarda hukukçu arkadaşımız vardı. Kadın yazar Ayten Görgün, tiyatro şeklinde kitabını anlattı kadınlara. İstanbul Sözleşmesinin önemini anlattık ve sahip olmamız gerektiğini vurguladık. O zaman İstanbul Sözleşmesini kaldırma diye bir şey yoktu ama bu insanlara ters geldiğini de biliyorduk

biz. Böyle bir şey olabileceğini. Ön bir çalışma gibi oldu. Umarım bir soru işaret bırakmışızdır kadınlara. Her toplantıda hemen hemen 100-150 kadınla birlikte yaptık o çalışmaları. Daha sonra bir Pandemi olayı girdi araya. Pandemi girdiği zaman tabi o tür toplu çalışmalara giremedik. Bizim mekânımızı hem kafe olarak kullanıyoruz. Mekânımızı yöresel ürünleri satmaya çalışarak burayı yürütmeye çalışıyoruz. Pandemi döneminde mekânı kapatmak zorunda kaldık. Kadın arkadaşlarla ürettikleri ürünlere daha çok ağırlık verdik burada satışını sağlamaya çalıştık ama burası yeterli olmuyordu. Pandemiden sonra kafeyi tekrar açtık. Fakat kadınlarımızın talebi üzerine bir kadın el emeği pazarı yapma ihtiyacı duyduk. Bunu da yine Belediye ile Yenimahalle belediyesi ile ortak bir proje oluşturduk. Bu projede de en büyük emeği Hülya arkadaşımız gösterdi. Bunu daha ayrıntılı aslında nasıl başladık nasıl geliştirdik ben bunu Hülya'ya bırakayım daha Konuya hakim o değinsin.

Sultan: Harika olur.

Hülya: Ben arkadaşımın anlattıklarından, üzerinden devam edeyim ama öncelikle onların 2018'den bugüne kadar çok değerli ve kıymetli çalışmalarını ben de geriden gıpta ile izliyordum. Bir kurumda çalıştığım için burada yer alamamıştım.

Sultan: Siz memuriyette çalışan, burada gönüllü olan insanlarsınız.

Hülya: Şu anda emekliyiz. Çalışmıyoruz şu anda.

Sultan: Memuriyetten emekli olduğunuz ve bu çalışmanın içine daldınız.

Hülya: Evet kendimizi bu çalışmanın içinde bulduk. Bildiğiniz üzere bir Pandemi süreci geçirdik ve Pandemi süreci gerçekten hem kadınları, çocukları, insanları çok fazla eve kapattı. Pandemide ne yapabiliriz' i kooperatifimizde çok tartıştık. Kadınlarla evlerinde çok fazla üretim yapmışlardı ve ne yapacaklarını bilmiyorlardı.

Sultan: Ne üretiyorlar kadınlar evlerinde?

Hülya: Kadınlar evlerinde, gıda yapan kadınlar var. Çok güzel el işi yapan, takı yapan örgü yapan kadınlarımız var. Kadınlarımız aslında o kadar üretken ki, yani biz de bu kadarını hayal bile edemiyorduk.

Sultan: Şöyle düşünebilir miyiz o kadınlar için, bu kadınlar ev eksenli çalışan kadınlardır.

Hülya: Evet ev eksenli kadınlarla ne yapabileceğimizi tartıştık. Yenimahalle Belediyesi ile ortak bir projeydi aslında bu. Yenimahalle Belediyesi bize şu anlamda destek oldu. Pazaryeri, masa ve sandalyeleri yani stantları sağlayacağını, böyle bir taahhütte bulundu. Duyuruları yapıldı ancak biz daha çok kadına nasıl ulaşabiliriz, kadınları evden nasıl çıkartabiliriz ya da evde üreten kadınlarla nasıl bir bağ kurabiliriz diye yola çıktık. Önce muhtarlıkları gezdik.

Batıkent'te, Yenimahalle'de yani bunları yapan kadınlar varsa ulaşsın. WhatsApp grupları, sitelerde paylaştı muhtarlar, gene belediye sayfasında paylaştı, biz çevre çeperimizde paylaştık. Tek tek kadınlarla Kooperatifimize çağırıp kayıtları aldık. İletişim kurduk. Biz orada tanıştık, sohbet ettik, neler yapabileceğimizi konuştuk. Sadece oranın bir pazar yeri olmasının dışında sosyalleşeceğimiz, birbirimizle dostluklar kuracağımız, bir ihtiyacı olduğu psikolojik danışmanlık alacağı veya hukuksal bir desteğe ihtiyacı var. Tüm bunları sağlayabileceğimizi, çünkü aramızda psikolog arkadaşlarımız da var gönüllü, avukat, hukukçu arkadaşlarımız da var. Bu destekleri sağlayabileceğimizi, neye ihtiyaçları varsa birlikte çözebileceğimizi, sadece ürettiğini satacağı bir yerin dışında bir pazar yeri hayal ettik.

Sultan: Bir dayanışma var aslında değil mi? Birbirinizle kadın dayanışma yapıyorsunuz ve tabi bunun içinde büyük bir gönüllü ağıınız var anladığım kadarıyla. Bu kooperatif kaç ortaklı?

Hülya: 14 ortaklı ama bu kadın emeği pazarı o kadar genişledi ki o kayıtlarda ilk başta 180 kayıt aldık ve ilk pazarımıza 180 stantla çıktık. Biz de bu işin çok acemisiydik. Neyle karşılaşacağımızı bilmiyoruz hani çok fazla kadın onlar bizi tanımadı, biz onları tanıyamadık, ilk başta bir bocaladık, cebelleştik ama sonra bizim niyetimizi anladıklarında, bizim ne yapmak istediğimizi anladıklarında çok fazla destek verdiler yani orada şöyle örneklerle karşılaştık. Hani sadece o kadınlar ben buraya geleyim, en iyi yeri de ben alayım, satışı da yapayım, evime gideyim. Ama sonra öyle bir dayanışma gelişti ki birbirleri arasında, hiç satış yapamayan arkadaşlardan onlar kendileri gelip satış yapmaya başladılar. Birbirlerine destek olmaya başladılar. O arkadaş satışı beceremiyor, ilk defa evinden çıkan kadınlar. Satışı beceremiyor, ona destek oluyor. Yardımcı oluyor, birbirleri arasında kendi dostlukları dayanışması çok fazla gelişti aslında. Bu bizi çok daha fazla mutlu etti. Sonra çok daha genişlemeye başladı bu. Oraya her gelen kadın yanında bir akrabasını da getirdi kayıt için. Komşusunu getirdi. Orada bizi görenler sürekli bizi buldular. Nasıl yapıyorsunuz, nasıl başvuracağız, biz nasıl faydalanacağız diye. Şu anda üç yüzü geçen bir kadın ağıımız oluştu. Bir süre devam ettik, onlarla çok sıcak ilişkiler kurduk, temas ettik, sorunlarını çözmeye çalıştık, yani şiddet gören kadınlar vardı, onları gerekli yerlere yönlendirdik, Belediyenin de ilgili birimleri var. Oralara yönlendirdik. Sonra havalar soğuduğunda kadınlar kapalı mekan istediler. Biz bu taleple belediyeye gittik. Kadınlarla birlikte karar verdik, onların talepleri doğrultusunda hep hareket ettik. Onlar neyi talep ediyorlarsa o taleple yola çıktık. Mesela onlarla bir anket düzenledik. O ankette devam etmek istediklerini söylediler. Biz bu taleple gittiğimizde, alışveriş merkezini ayarladı bize

Yenimahalle Belediyesi. Kendi belediye sınırları içinde Podyum Alışveriş Merkezini ayarladık. Bir ay orada hafta sonları açıldı kadınlarla birlikte. Artık kadınlar sorumluk da almaya başladılar. Yani çünkü çok fazla kadın, çok fazla bir sorumluluk, bizim burada da kendi işlerimiz var. İçlerinden böyle gönüllü sorumlular da çıktı. Bizimle paylaştılar bu sorumluluğu, o da güzel gitti. Sonra yılbaşında Batıkent Meydanı bilirsiniz hani böyle hareketli bir yerdir. Tüm Batıkent'in uğrak olduğu bir yerdir. İki gün öyle açtılar yılbaşı öncesi kadınlar. Sevgililer gününde gene iki gün açtılar böyle hediyelik zamanları. Bu şekilde devam ediyor. Sonra biz bu kadınlarla neler yapabiliriz diye tekrar konuştuk tartıştık yani bu kadın ağımızla eğitim çalışmaları. Bir sağlıkçı getirdik, kadınları topladık, göğüs kanseri ve rahim kanseri üzerine bir sunum yapıldı. Bir doktor arkadaş bilgilendirme yaptı ona katılım sağlandı. Sonrasında 8 Mart öncesi kadınlar kendi pankartlarını hazırladılar, kadın şiddetine, bu ülkede yaşanan kadın cinayetlerine karşı duyarlılık adına alanlara çıktılar.

Sedef: Hiç mitinge gitmemiş kadınlar.

Hülya: Evet, yani 70 yaşındaki teyzemiz dahi hayatında ilk defa böyle sokağa çıkan, bir eylem alanına çıkan kadınlar oldu. Burada bize çok güvendiler, bize çok dayandılar, buradaki ortamı çok sevdiler ve hala onlarla bu ilişkilerimiz devam ediyor, bir üst düzeye çıkmak için daha neler yapabiliriz' i tartışıyoruz ve daha güzel şeyler yapabileceğimize inanıyoruz. O kadınların içinde eşinden boşanmış çok fazla kadın var böyle bir potansiyel var. Engelli kadınlar var. Engelli eşi, engelli çocuğu olan kadınlar var. Yani bu kadınlara da ulaştık ya da bu kadınlar da bize ulaştı. Bunlarla da temasımız var bu ağda. Biz daha güzel ne yapabiliriz' i hala tartışıyoruz, buna açığız.

Sultan: Ben başta size amacımızı anlatırken derginin daha çok engelli kadınlara yönelik olduğunu söylemiştim. Tabi şimdi bu engelli dendi mi benim ilgi alanıma giriyor. Nasıl bir iletişim içindesiniz engelli kadınlarla ya da engelli yakını kadınlarla?

Hülya: Biz önce hepsini çok tanımıyoruz, o alanın çok içinde değiliz. Yani bu süreçte tanıştık ne yaşadıklarını biz şimdi onlardan dinliyoruz aslında. Nasıl bir yaşam mücadelesi verdiklerini, nelerle karşılaştıklarını, bu hayatın ne kadar zor olduğunu şimdi biz de onlarla temas ettiğimizi öğreniyoruz aslında. Biz direkt kadın üzerinden yola çıktık ama böyle bir kitleyle karşılaştık. Biz ilişki halindeyiz, iletişim halindeyiz.

Sultan: Nasıl bir iletişim bu? Yani onlar sizden nasıl bir hizmet alıyor, siz onlarla nasıl temas içinde oluyorsunuz?

Hülya: Onlar bizden bu kadın emeği pazarında stant alıyorlar. Bizim dostluk ilişkilerimiz, arkadaşlık ilişkilerimiz, süregelen, sürekli kooperatifimiz açık. İsteddiği zaman geliyor, oturuyor çayını içiyor, bir sorunu bir sıkıntısı varsa paylaşıyor, böyle bir iletişim.

Sedef: Bir örnek verebilir miyim daha açık olsun. Biz bu işin eğitimini almış insanlar değiliz. Psikolojik eğitim almadık. Ama insani şeyleri biliyoruz. Bir tane kadınıımız var. Eşi iş kazasından engelli, felç, evden çıkamayan bir bey. Böyle olunca kadın devralıyor her şeyi üzerine. Her şey doğal olarak onun sırtına biniyor. Çocuklarını biraz büyüttmüş ama geçim sıkıntısı yine var. Bu kadına biz stantta öncelik veriyoruz. Geç gelebiliyor, erken gitmesi gerekebiliyor ya da o yanındaki stant açan kadınlarla birlikte destek olmak gerekiyor.

Sultan: Nasıl bir üretim yapıyor bu kadın?

Sedef: Oyuncak bebek örüyor ve çok da güzel satışlar yapıyor. Çünkü eli de çok güzel. Gerçekten bu konuda başarılı bir kadın. Onun da sunacağı bir ortam oldu bu. Satış yapıyor, sipariş almaya başladı. Şimdi stant açtırmıyoruz ama siparişleri var kadının. Pazardan tanıdığı kişiler tarafından birbirine söyleyerek tanınıyor. Başka bir örnek daha vereyim. Bir tane kadınıımızın engelli çocuğu var, özel eğitim alması gerekiyor, emekli ama yetmiyor parası. Bu kadınla biz her seferinde, bazen bizden 30 kişilik 40 kişilik stantlar isteniyor. Ya da iki gün yıl başı öncesi, sevgililer günü gibi günlerde açtığımız stantlar da sınırlı oluyor kadın sayısı, onları mutlaka çağırıyoruz.

Sultan: Öncelik veriyorsunuz.

Sedef: Onlara mutlaka stant açtırıyoruz. Ona göre sıralama yapıyoruz. Bu kadınların her zaman pazar yerinde bir stantları mutlaka oluyor. Çünkü onların daha farklı bir özel durumları var.

Sultan: Anladığım kadarıyla karşınıza çıkan sorunlar üzerinden çözüm aramaya gide gide bu noktaya geldiniz. Bir de bu mekânı tanıtır mısınız, izleyicilerimizin, dinleyicilerimizin gözünde canlanması için. Şu anda içinde bulunduğumuz mekân nasıl hizmet veriyor, neler var?

Hülya: Bu mekânımızı siz de gördünüz aslında çok şirin ve büyük bir mekan. Buradan özellikle kadınların her anlamda faydalanmasını istiyoruz yani o pazarda kadınlar gün grubu kurdular, akşamları gelip eğleniyorlar. Hem buraya destek oluyorlar hem sosyalleşiyorlar. Yani haftanın yedi günü açıktır mekânımız. Kadınların yemek yiyebileceği, toplu kahvaltılarımız çok güzel. Biz kahvaltılarda ve bu yemekler yani o kadınların kendi el üretimi.

Sultan: Yani siz burada üretmiyorsunuz, burada pişirmiyorsunuz.

Hülya: Burada reçel ikram ediyorsak bu kadınların el emeği. Evde yaptıkları reçeller. Salçalar onların yaptıklarını salçalar. Kadınların ürettiği ürünleri kullanıyoruz aslında. Yani herkesin gelip gerçekten buranın bir kahvaltısını, bir yemeğini tatmasını isteriz. Çok şirin bir mekânımız var. Ses düzenimiz var. Yani kadınlar geliyor, sesi güzel olan varsa çalışıyor söylüyor, böyle bir sosyal ortam da oluşuyor. Kadınların gelip burayı kullanmasını hem görmesini isteriz.

Sultan: Köşede de ürünlerin sıralandığı bir tezgâh, dolaplar görüyorum onlar ne?

Hülya: Raflarımız var. Burada kadınların ürettiği ürünleri kullansınlar, raflarımızı kullansınlar, satış yapılınsın, buralara ürettiklerini koysunlar ve faydalansınlar diye tezgâhlarımız var.

Sultan: Başında beklemeleri gerekmiyor, bırakıyorlar gidiyorlar.

Sedef: Üzerine fiyatını kendileri yazıyorlar. Listesini alıyoruz onlardan, hani kaç ürün bırakmış, satıyoruz, parasını veriyoruz.

Hülya: Bir şey daha ekleyeyim bu kadın emeği pazarımızdan bahsettik yani tek bizim şartımız, dışardan aldığı bir ürün değil, kendi evde ürettiği ürünü olan her kadın buradan faydalanabilir. Bizimle iletişim kurabilir, bizim ağzımıza dahil olabilir, bu ortamı birlikte paylaşabiliriz.

Sultan: Harikasınız. Peki ah keşke şu da olsaydı şunu da gerçekleştirebilseydik dediğimiz bir hayal var mı?

Sedef: Hayaller kadınlara yönelik, dün bir kadınıımız geldi. Ayrancı tarafında bir stant açmış. Robot gibi geldi, üşümüş. Stant parası vermiş. Çok az bir şey satmış, yol parasını hesapladı, verdiği stant parasını hesapladı, yani zararda. İsterdik ki kapalı bir mekân olsa da kadınları kapalı bir mekânımız da hepsine işlek bir yerde stant açtırabilsek. Bunu çok isterdik. Bu çok önemli bir olay.

Hülya: Kadınlar bunlardan ücretsiz faydalanıyorlar, biz tamamen gönüllü yapıyoruz, kadın emeği pazarından kooperatif ekonomik bir şey sağlamıyor, bunu belirtmek istiyorum: Ama daha çok desteğe ihtiyacımız var daha çok tanınmaya ihtiyacımız var. Destekle, daha çok tanınmayla ve dayanışmayla daha büyüyeceğimize ve daha güzel şeyleri birlikte yapacağımıza inanıyorum.

Sultan: Bunun için de girişimlerde biliyorsunuz yine devam ediyorsunuz.

Hülya: Tabii ki.

Sultan: Harika. Çok teşekkür ediyorum siz olarak dinleyicilerimize söylemek istediğiniz bir şey var mı?

Sedef: Teşekkür ediyoruz, bizi takip etsinler. Instagram sayfamız var. Yaptığımız projeleri, işleri oradan takip edebilirler, katılmak istediklerinde gelebilirler. Kapımız herkese açık.

Hülya: Ben de teşekkür ediyorum.

Sultan: Sağ olun. Sevgili umudun kadınları dinleyicileri. Bugün Güne Bakanlar Kadın Kooperatifindeydik. Muhteşem çalışmaları var ve hepsi gönüllü olarak bu işi yapıyorlar. Umarım hayallerini de gerçekleştirirler. Bir sonraki söyleşide tekrar görüşmek üzere hoşça kalın.

BİLİM DÜNYASINDA BU AY

HAZIRLAYAN: Selvet BAYRAKTAR TOKAT

selvetbayraktar@hotmail.com

Merhaba değerli umudun kadınları takipçileri; Yeni bir Bilim de Bu Ay köşesinde yine beraberiz.

Araştırma: Kirlilik, milyonlarca bebeğin cinsiyetini etkilemiş olabilir.

ABD’li ve İsveçli bilim insanları tarafından yapılan yeni bir çalışmada, havadaki veya sudaki kirliliğin yeni doğan bebeklerin cinsiyeti üzerinde etkili olabileceği açıklandı.

Chicago Üniversitesi ve Stockholm'deki Karolinska Enstitüsü tarafından yapılan araştırmada, cıva, krom ve alüminyum kirliliğinin daha fazla erkek bebek doğmasıyla ilişkili olduğu, kurşun kirliliğinin ise kız bebek sayısını artırdığı belirtildi.

Yapılan araştırmada, kirliliğe maruz kalmanın, ABD ve İsveç'te milyonlarca ebeveynden doğan bebeklerin cinsiyet oranını değiştirmiş olabileceği aktarıldı.

Chicago Üniversitesi ve Stockholm'deki Karolinska Enstitüsü' ekiplerinin açıklamalarına göre ABD nüfusunun yarısı olan 150 milyon ve İsveç nüfusunun tamamını olan 9 milyon kişi incelenirken ve birbiriyle bağlantılı 100'den fazla olası faktör keşfedildi.

Çalışmanın bulgularında cıva kirliliği ve endüstriyel tesislere yakınlık gibi bebeğin cinsiyeti üzerinde en önemli etkiye sahip olan faktörlerin, cinsiyet oranını yüzde üçe kadar değiştirdiği aktarıldı.

Bilim insanları bu durumu 1 milyonluk bir nüfusta, bir cinsiyetin diğerinden 60 bin daha fazla olabileceği anlamına geldiğini söyledi.

Bebeklerin cinsiyetlerinde kirliliğin yanı sıra, ebeveynlerin stres düzeyleri, bölgedeki yoksulluk, suç oranı, işsizlik ve hava sıcaklıklarının da etkili olduğunun altı çizildi.

PLOS Biyoloji dergisinde yayımlanan çalışmada, sekiz yıldan uzun bir süre Kuzey Amerika nüfusu ve 30 yılı aşkın bir süre İsveç halkı incelenirken, verilerin son derece kapsamlı olduğu bildirildi.

Bebeklerin doğumdaki cinsiyet oranı (SRB), embriyoların tam olarak gebe kalma sırasında belirleniyor.

Bununla birlikte bilim insanları, hormonal faktörlerin hamilelik sırasında farklı koşullarda her iki cinsiyetten daha fazla embriyoyu sonlandırabileceği ve bu durumun cinsiyet oranlarını etkileyebileceği saptandı.

Söz konusu araştırmada ise hem hava hem de su kaynaklı kirleticilerin de SRB'yi etkilediğini gösterdi.

Hava kirleticilerinden demir, kurşun, cıva, karbonmonoksit, alüminyum ve poliklorlu bifeniller bebek cinsiyetlerini etkilerken, su kirleticilerinden ise krom ve arseniğin önemli rol oynadığı vurgulandı.

Araştırma ile ilgili konuşan Chicago Üniversitesi'nde baş araştırmacı Andrey Rzhetsky, "Cinsiyet oranı ve doğumla ilgili pek çok efsane var, ancak araştırmaya başladığınızda, gerçek veriler üzerinde test edilen her şeyin nispeten küçük örnekler üzerinde yapıldığı ve bazı ifadelerin hiçbir şekilde gözlemlere dayanmadığı ortaya çıkıyor" dedi.

Bilim insanları sineklerin beynini 'hackleyerek' uzaktan kumanda etmeyi başardı: İnsanları nasıl etkileyecek?

Rice Üniversitesi'nden bilim insanları, meyve sineklerinin beyninin 'hacklenerek' uzaktan kontrol edilebileceğini gösterdi. Sineklerin beyinlerindeki nöronlara sinyal yollanarak, kontrolleri sağlanıyor.

Gerçek Bilim'de yer alan habere göre; araştırma ekibi önce, ısıya duyarlı iyon kanalında nöronlara sahip genetiği değiştirilmiş meyve sineklerini aldı. Bu kanal ısıtıldığında, nöronlar aktive olarak sineği kanatlar açık pozisyona getiriyor.

Isı tetikleyicisi olarak demir oksit nano parçacıklar böceklerin beynine enjekte edildi. Manyetik alan uygulandığında, parçacıklar ısınarak nöronları ateşliyor ve sinek kanatları açarak uçuş pozisyonuna geliyor.

Sistemi test etmek için küçük bir manyetik alan uygulandı. Manyetik alan uygulandığında, sinek kanatlarını yaklaşık yarım saniyede açıyor.

“Beyin üzerinde çalışmak ya da nörolojik hastalıkları tedavi etme açısında bilim insanları için her iki açıdan da inanılmaz derecede hassas ve minimal derecede invazif. Seçilen nöral ağların manyetik alanla uzaktan kontrolü nöro teknolojilerin kutsal kasesine benzetilebilir. Bizim çalışmamız ise bu yolda önemli bir adım çünkü uzaktan manyetik kumandanın hızını arttırıyor ve insan beyninin doğal hızına yaklaştırıyor,” diyor araştırmanın yazarı Jacob Robinson.

Araştırmacılar bu teknoloji sayesinde bazı göz hasarlarının tedavi edilebileceğini düşünüyor. Görsel korteks stimülasyonu ile gözlere yeni bir yol açılabilir. Böylece görüş yeniden sağlanabilir.

Projenin destekçisi DARPA’nın (ABD Savunma Bakanlığı İleri Araştırma Projeleri Ajansı) ise başka planları var. Darpa; giyenin nöral aktivitesini ölçerek düşünceleri yazıya dökcek bir başlık geliştirmek istiyor. Böylece insanlar arasında bu düşünceler veya sezgileri aktarılabilir. Bu konsept gerçekten çok tuhaf gözüküyor.

Araştırma Nature Materials dergisinde yayınlandı.

24Temmuz2022

SELVİ BOYLUM ALYAZMALIM

ÖYKÜ

SON KIPIRTI

YAZAN: Emine KAMÇI

eminekamci@hotmail.com

Son kıpırtısı, son devinişiydi o başın, o güzel varlığın son gösterisiydi gitmeden...

Bir kıvılcım sıçramışçasına çekiverdi ellerini kadın! Çeker çekmez de gözyaşlarına boğuluverdi. Onu son görüşü olacaktı. Bir daha ona dokunamayacak o siyah, ipek gibi tüyleri bir daha okşayamayacaktı. Ne acıydı ki on bir yıllık birliktelikleri az sonra son bulacaktı. O çok hastaydı. Yaşasa da bu yaşam onun için uzun olmamakla birlikte, acı çekerek geçecekti. Bir an çelişki yaşadı kadın. Bir yanı suçluluk duyup küçük kızını buradan alıp gitmek isterken diğer yanı acılarının son bulmasını diliyordu.

Delikanlı, usulca annesinin koluna dokunarak:

“Tamam, imzaladım!..” dedi. Bu sözleri duyan kadın, her şeyi anladı. Karar verilmişti; artık geri dönülemezdi. Kadının hıçkırıklarına veteriner de daha fazla dayanamadı. Şimdi ise iki kadın birlikte ağlıyordu.

İğne yapılır yapılmaz hayvancık, boş bir çuval gibi masanın üzerine yıkılarak sonsuz uykusuna daldı. Sonra da alıp götürdüler onu. Burada işleri bitmişti. Anne oğul, ağlayarak dışarı çıktılar. Sokakta bir kedi miyavladı. İkisi de kulak kabarttı.

Eve girdiklerinde her şey yerli yerindeydi. Koltuğun üzerinde onu sardıkları küçük battaniye, kapının yanında mama ve su, deri sandalyenin üzerine kazınmış tırnak izleri. Hepsi ona aitti.

Kadın balkona çıktığında hafif bir idrar kokusu duydu. Bu da ondan bir izdi. Tuvaleti henüz oradaydı. Balkon demirlerinin üzerine sıralanmış saksılara doğru yürüdü. Ne zaman çiçekleri sulasa ayaklarının dibinde bitiverirdi kedicik. Onun yokluğuna alışmalıydı ama nasıl alışacaktı? Bu, hiç kolay olmayacaktı.

YÜREĞİMİZDEN TAŞANLAR

ŞİİR

SEVDİM

YAZAN: Filiz GÜLMEZ

fdemir48@yahoo.com

Kendimi sığdıramadığım şu küçücük dünyama
Çok şeyi sığdırdım gönlümce
Neruda’yı, Ehrenburg’u, Mozart’ı, Van Gogh’u,
Cahit külebi’yi, Nazım Hikmet’i, Bedri Rahmi’yi
Ve milyonlarca insanı
Sevdim kara, ak, kızıl
Sevdim küçük, büyük, yaşlı
Sevdim tüm insanları...
Ötekileştirmeden.
Çocukları, gençleri sevdim
Çocukça, genççe...
Öğrenmeyi sevdim, öğretmeyi de,

Vermeyi karşılıksız...
Hüznü, mutsuzluğu, kaygıyı
Özümlerim sonunda,
Yaşanır buldum hayatı...

1990

BEN KADINIM

YAZAN: Eda FIRLANGEÇ

edfireda@gmail.com

Ben bir kadını, daha küçükken ellerine oyuncaklar verilir evcilikte bile vasıfsız rollere büründürülen, küçük yaşlarda erkek kardeşine karşı mağlupmuş gibi gösterilir aynı can kana mensup kardeşine ondan düşük statüde gösterilen.

Ben bir kadını yıllar geçtikçe değeri bilinip yüceltilmesi gerekirken hep en az değer verilen. Onuru, gururu ezilen... Sanki erkekleri de biz doğurmuyormuşuz gibi muamele gören.

Ben bir kadını kimi zaman terkedilen, emeği, sömürülen kimi zaman görmezden gelinen. Kimi zaman yok sayılan, kimi zaman yok edilen.

Her şeyin müsebbibi gösterilen.

Unutuluyor ki, Atamın kızım diyerek sahip çıktığı bir pilot var, tarih dehası...

Bakıyorum da Cumhuriyet'te daha değerli ve daha yaşıyormuş gibi hissediyormuş kadınlar.

Bir kadın olmak dünyada, bir günlüğüne ne büyük meziyet.

Bir kere can güvenliğinin yok, evde çalışıyorsun ev hanımın denip aşağılanıyorsun. Sanki hiçbir işe yaramıyormuşsun gibi. İşte çalışıyorsun, üretmeye çalışıyorsun her şeye herkese rağmen.

Evlat yetiştiriyorsun millete faydalı. Bütün zorlukları göğüsleyip siper ediyorsun kendini ferah bir ömür için.

Hepsinden önce minicikken hayaller kuruyorsun “Doktor olacağım insanları kurtaracağım, mimar olup sıcaık hayallerin kurulabileceği evler yapacağım, avukat, hakim olup adalet sağlayacağım” diyorsun ama ya eğitimin yarım bıraktırıp yapamıyorsun ya da izin verilmiyor ki ömrün olsun da yapabilesin.

Böylesi de kader olarak dudaklarda yerini alıyor. Tek bir kelime kader.

Kaderi yönetmene bile izin verilmezken mücadeleyle solup gidiyorsun.

Sen bir kadınsın, kudretin her şeyin üstünde. Sen bir kadınsın senin ellerin mucize.
Nefesin vefa ettikçe şifasın sen sadece kendin kendine.
Öyle kadınlar var ki okuması yarım kalmış, bir sürü çocuk yetiştirmiş. Onları büyütürken kendi de değişmiş düzene dur demese de kendi bir düzen kurmuş.
Evet o güç bizde biz kendimiz istedikçe.
Karanlıklar nasıl aydınlanır bilir misin?
Sadece basitçe kalkıp bir düğmeye dokunup ışık yakarak.
İşte sen hem o ışığı yakan hem de o ışıksın.
Okumadın belki ama hiçbir şey bitmedi. Daha hiçbir şey yaşamadın, görmedin ki güzellikleri.
Hayat koskocaman bir gökyüzü, sen de kayacak bir yıldızsın. Kim engel olabilir ki kaymana?
Kayıpta dünyayı güzel ellerinle aydınlatmana. Kaderi de yönetecek sensin.
Tarihte öyle güçlü öyle cefakâr kadınlar var ki işte onlardan sadece birisi de sensin, benim.
Umut hep var, gözünü kapatıp kulağını tıkamadığın sürece.
Kelimeler yetmez seni, beni, bizi anlatmaya.
Sesinle aydınlatarak başla sabahlara. Bir günaydını da oğluna kızına söylerken, sadece kendine söyle.
Evet, yazmakla bitmez ama bir mürekkepte sen akıt bembeyaz sayfalara kelimelerinle.
İşte görelim o zaman ne mucizeler çıkacak kadından. Günler bizim, aylar yıllar.
İyi ki iyi ki bir kadınsın, dünyayı çepeçevre saracak bir şefkatin var.
Ben bir kadını, üretiyorum ve ürettikçe umutluyum.
Umudumu yitirene kadar uğraşsalar da sabrımı sınavı sonunu getirmeye çalışsalar da., İflahım kuruyana kadar uğraşılıp her gün ölümle tehdit edilsem de bir gün bitecek. Rahat bir nefes alacağım.
Nefesimi şimdi de alırken hep varım, hep de var olacağım.

16 Temmuz 2022

TÜRK HALKININ %70'İ ENGELLİ KOMŞU İSTEMİYOR

YAZAN: Aynur YURTSEVEN

Engelli Ayrımcılığını Önleme ve Mücadele Platformu Projesi kapsamında yapılan ankete göre halkın %67,5'i engellilere özel mahallelere sıcak bakmazken, %70,3'ü engelli komşu istemediğini söylüyor. Engelli bireylerin komşu olarak istenmemesinde, engelliler hakkında bilinçsizlik ve önyargılardan kaynaklanan bakış yatıyor. Toplumdaki birçok kişi, örneğin zihinsel engelli birinin kendisine zarar verebileceği ya da gürültü yapabileceği gibi kaygılar besleyebiliyor. Ya da ortopedik engelli kişinin apartmanın görünümünü değiştirecek mali yük getirecek rampa, asansör ve bunun gibi düzenlemeler yaptırma talebinde bulunma ihtimalini düşünüp, komşu olarak görmek istemeyebiliyor. Bu platformun koordinatörü Sayın Süleyman Akbulut'un açıklamalarıdır. “Birleşmiş Milletler Engelli Hakları Sözleşmesinin 19.maddesi B fıkrasına göre engellilerin kişisel destek dâhil olmak üzere toplum içinde yaşamak ve topluma dahil olmak için ihtiyaç duydukları konuda iki kurum içi ve diğer toplumsal destek hizmetlerine erişimi sağlanmalı ve engellilerin toplumdan tecrit’ i ve ayrı tutulması önlenmelidir. Türkiye 50 maddeden oluşan bu sözleşmeye imza atarak taraf devlet olmuştur.”

Sizlerle yaşadığım bir olayı paylaşmak istiyorum. Yedi katlı apartmanın beşinci katına taşınmıştım. Giriş kapısı ile asansör olan mesafede 5 metreden çıkmam gerekiyordu. Sol kolum protez olduğu, sağ koluma çok iş düştüğü ve zaman içinde işlevi azaldığı için doktorlarım yük taşımamı yasakladılar. Alışverişimi çekmeli bir araçla çözüyordum ama ne mümkün! Önümdeki merdiven engelini aşamıyordum. Tüm bir rampa işimi çözecekti. Binanın yöneticisinin kapısını çaldım ve benimle kapıyı aralık tutarak konuştu. Rampa istediğimi, bu istediğimin temel gereksinim olduğunu söyledim ama yanıtı hayır oldu. Kapı yüzüme kapanmıştı. Ben kapanan kapılara alışık olduğumdan, hakkımı söke söke almayı öğrenmiştim. Yönetici yardımcısının kapısını çaldım ve içeri davet edildim. Kahvemizi içerken de sorunumu anlattım. Beni candan bir şekilde dinleyip olumlu yanıt vererek uğurladılar. Gereken rampayı yaptırıldılar. Yönetici yardımcısına ve eşine benim yanımda oldukları için teşekkür ediyorum. Toplumda böyle duyarlı dostların çoğalmasını sağlamak için kendi haklarımızı bilerek, savunuculuk yaparak, empati kurmalarını sağlayarak engelsiz ortamları oluşturmamız. Bu gereksinimlerimiz, hiç kimsenin iki dudağı arasından çıkacak yanıt da değildir. Bunlar bizim insan haklarımızdır.

DENEYİMLEDİKLERİM

YAŞADIĞIM ZORLUKLAR, ÜRETTİĞİM ÇÖZÜMLER

YAZAN: Rahime SÖYLEMEZ ÇETİN

rahimecetin@hotmail.com

Merhaba sevgili Umudun Kadınları takipçileri

Ben 34 35 yaşlarında görmemi tamamen kaybettikten sonra mutfakta zorluklar yaşamaya başladım. Bu yaşadığım sorunları ve daha sonra ürettiğim çözüm ve yöntemleri sizlerle paylaşmak istedim.

Kızartma tenceresinde veya normal tavada patatesleri kızartırken yakıyordum. Onları yakmış olsam da yine de yapmaya devam ettim. Patatesleri karıştırdığımda kaşıkla kontrol ederken şunu fark ettim. Patatesler kızarmaya başladıktan sonra ilk önce yumuşuyor ve daha sonra sertleşiyordu; bunu kaşığın tersiyle hafif patatesin üzerine bastırınca anlamaya başladım. Bir de tavada köfteyi kızartırken köftelerin altının kızardığını, küçük küçük çat pat sesleri ve kokuları takip ederek pişmeye başladığını fark ettim. Köfteyi çevirdikten sonra köftenin üzeri sert, çevirmediğim köftenin üzeri yumuşak kalıyordu. Ben bu şekilde anlayarak köftelerimi daha başarılı bir yöntemle pişirmeye başladım. Sonuç gayet iyiydi.

Fırında da kurabiyeleri ve poğaçaları pişirirken şöyle bir çözüm buldum. Fırınımı çok iyi tanıyordum, kurabiyeleri kaç dakikada pişiriyor, poğaçaları kaç dakikada pişiriyor tespit ettim. Aynı zamanda da Youtube de yer alan videoları çok iyi dinliyordum, bir kurabiyenin kaç dakikada pişeceğini anladıktan sonra ve fırınımı da çok iyi tanıdığım için bu şekilde çözümler üretmeye devam ettim. Yani görmemi kaybettikten sonra kokuları ve sesleri takip ederek bunun yanında kendimce bazı çözümler bularak mutfak becerimi ve kültürümü geliştirmiş oldum. Bu birikim ve deneyimlerimin kendimle sınırlı kalmasını istemedim. Bunun üzerine engelli arkadaşlarıma nasıl örnek olabilirim diye düşünmeye başladım. Böylece yemek içerikleri ürettiğim Youtube kanalımı oluşturma sürecine girdim. Bir hafta on günde bir çekimler yaparak videolarımı kanalıma yükledim. 72 video ve 1170 aboneden oluşan Youtube kanalı meydana geldi.

Şimdilik bu kadar. Yeni paylaşımlarda buluşmak üzere.

Kolay gelsin.

TAŞINMA

YAZAN: Yayla BOZTAŞ KAYSAN

yaylaboztas@yahoo.com

Kocaman kamyon, ağzını açmış bir dev gibi bekliyor kapının önünde. Atletleri sıırıslıkla işçiler, evin kapısında kaybolup sırtlarında ağır yüklerle iki büküm dışarı çıkıyorlar. Yatak, koltuklar, halılar, koliler, beyaz eşyaların ezen ağırlığı yorgun kemiklerinde.

Doymak bilmeyen bir açlıkla bekleyen kamyonu neredeyse bir saattir eşya taşıyan işçilere üzülen bakıyorum.

Aklıma on kez taşındığım, elimden geçen küçücük eşyaların tek tek kâğıtlara sarılışı geliyor. Gülerken bizim gibi her şeyi biriktiren bir aile için taşınmanın ne zor bir şey olduğunu düşünüyorum.

Birden üç katlı bahçeli evimizden taşındığım gün geliyor gözümün önüne. Döne döne çıkılan dik merdivenler. Kocaman eşyaları bin bir emekle indiren taşıyıcılar. Önümden geçen bir deri bir kemik yaşlı adamın iyice eğilmiş başı, burnunun ucundan damlayan ter... Adamın terini silmek için ileri attığım adımımı son anda geri çekiyorum. İkilemim yüreğimde ince bir sızı.

Yapılması gereken ne kadar davranışı, ayıp, yakışmaz düşüncesiyle ertelediğimizi, son anda vazgeçtiğimizi düşünüp üzülrüm. Yüreğimizden arı düşüncelerle yola çıkan davranışlar neden çoğu kez birileri tarafından uygun görülmez. Yanlış bizim mi, uygun bulmayanın mı?

Bugündeyim yine, taşıyıcılar henüz dolmamış kamyonun arkasında çömelmiş, karınlarını doyuruyorlar. Kola, peynir, ekmek, domates. Helal olsun Amerika önce kolasını yerleştirdi her yere, sonra kendini.

Evin kadını balkondan yüklenen eşyalarla ilgili akıl veriyor “Aman dolap çizilmesin, gümüşlüğün camını iyi sardınız mı?” Kocası azarlıyor kadını, “Konuşma oradan, beğenmiyorsan sen gel yerleştir!” Kadının “Cimrilik yapmasan, evden eve taşıyan bir araba tutsaydın, ben telaşlanmazdım böyle... Her taşınmada, kırılan döküleni ben biliyorum!” dediğini duyuyorum. Belki “İçmeye var ama ev almaya para yok. Küçüğüne bile razıydım. Nerde... diyordur. İçinden geçen isyanlarını duyumsamak, okumak istiyorum düşüncelerini. Adamı tanımak, ne iş yaptığını, evde nasıl bir adam olduğunu bilmek isteği yeşeriyor içimde.

Bugün beynim iyice açtım galiba. Her esintiden, hareketten, sözden, görüntüden duyum almak istiyor.

Çocukluğumdaki gibi olsa, annem siniye doldurduğu yiyecekleri, taşınan komşuya gönderir, “Git sor bakalım bir şeye ihtiyaçları var mı? Diye sordurur, hatta yardıma bile giderdi. Oysa şimdi ben balkonumda, çayımı yudumlarken, kadının duygularına bilmeden yorum yapıyor, kendi aklıma gelenleri ona yakıştırıyor, bilmişlik yapıyorum. Bu da değişen değerlerin bize getirdiği bir basitlik...

Eşyanın çoğu dolduruldu. Şimdi önemsiz eşyalar, fazla özen gösterilmeden sokuluveriyor boşluklara. Plastik çamaşır sepetinin içinde, lavabo fırçaları, mandal torbası, çamaşır ipleri, süpürge, saplı paspas, faraş, sabunluklar en sona kalmanın özen gösterilmeyişin hüznünü taşıyarak yerlerini alıyor. Kadın, son bir geziniyordur evinin içinde, bilirim... Ben de öyle yapardım. Eğer severek ayrıldığım bir evse, duvarlarına dokunur ağlardım bile. Bir parçamı bırakmış gibi hüznü duyardım.

O sırada gözüm balkondaki çiçeğe takılıyor. Evdeki her şey taşınırken onun hâlâ orada durmasından içime bir korku düşüyor. Ya onu götürmezlerse? Balkonda tek başına bırakılırsa yok canım olur mu öyle şey? Kadınlar çiçekleri severler...

Neredeyse seslenip “Çiçeği unutmayın ne olur?” diyeceğim.

Kadın balkon kapısında görününce, sevinç tepiniyor içimde. Saksıya uzanan yorgun bir el.

Bir ânda görünmez oluyor. Kamyonun kasası kapatılmak üzere, koşup elindeki saksıyı kapağı tutan taşıyıcıya veriyor kadın. Adam uygun bir yere yerleştiriyor yaprakları bakımsız ama hâlâ yaşayan çiçeği. İşte şimdi yüreğim gülüyor. Seviyorum bu kadını, seviniyorum eşyaların yanında yeni eve giden çiçek için.

Belki yaşamı boyunca bir çiçeğe dokunmamış asık suratlı taşıyıcının elinde bir çiçek saksısı görmek de ayrı bir sevinç benim için.

Asıl sevinç bütün eşyalar önünden geçip giderken “Beni götürmezlerse, bu ıssız evde ben ne olacağım? Diye düşünen çiçeğin yüreğinde. Bana eş...

ANNE Mİ TEYZE Mİ?

YAZAN: Selvet BAYRAKTAR TOKAT

selvetbayraktarr@hotmail.com

Her hafta sonu oyuncu Ayşegül Günay'ın sunduğu Bir Şansım Olsa programını izliyorum televizyonda. Zaman zaman çok etkileniyordum. Zaman zaman da kurgu mu bunlar acaba diye düşünüyordum. Bir arkadaşımın bana “Tanıdığım bir kişi çıktı Bir Şansım Olsa programında izledin mi?” diye sormasıyla haberdar oldum Eda’dan. Tesadüf ya o haftada izlememiştim. Geri döndüm yayını tekrar izledim.

Annesi Leman Hanım Eda’yla görüşmek için başvurmuştu stüdyoya. Eda kendisiyle yıllardır görüşmüyordu. Evine gittiğimde kapıları açmıyor, ofisine gittiğinde kendisini tanımadığını söylüyordu anneniz geldi diyen görevlilere. Gözü yaşlıydı Leman hanımın. Ben rahatsızım kızım ile görüşmek istiyorum diyordu. Eda neden görüşmüyordu annesiyle? onu bu kadar kızdırmış olan konu ne olabilirdi?

Anlatmaya başladı Leman Hanım. Büyük kızı meltem 12, küçük kızı Eda sekiz yaşındaymış İlk eşi Kürşat Beyden ayrıldığında. Şiddetli geçimsizlik vardı diye açıklıyor ayrılık nedenlerinden birini. Kürşat Bey evle ilgilenmiyordu. Bana ve çocuklarıma şiddet uyguluyordu diye devam etti anlatmaya. Çocuklarını bırakıp evden çıkmış. Eski Eşinin ve ailesinin kendisini çocukları bırakması için tehdit ettiğini açıkladı. Nasıl oluyordu? Çocuklara bile şiddet uygulamaktan kendini alamayan bu adama iki çocuk nasıl bırakılıyordu? Leman Hanım o girdaptan çıkmalıydı. Peki ya küçük kızlar onlar nasıl dayanacaktı bu sürece? Annesiz kalacaklardı, aynı zamanda sorumsuz babayla yaşayacaklardı.

Koskoca Leman hanımın katlanamadığına o küçük yürekler nasıl dayanacaktı?

Ailesiyle yaşadığı eve dönmüş Leman Hanım, benim ailemden daha iyi bakılacaktı babaannesinin evinde çocuklara dedi programda. Üç yıl sonra Selman beyle evlenmiş Leman Hanım. Bir de oğulları olmuş. Bir yıl hiç görüşmemişti Eda ve Meltem’le. Bir yıl sonra ara ara onları görmeye başlamış. Yeni eşinin ailesine söylememiş iki çocuğu olduğunu. Haberleri

yokmuş. Babaanne ve dede ile yaşamaya başlamış Eda ve Meltem. Hem anneden hem babadan ayrı kalan iki çocuk düşünün! Ne hissedebilirler? Dedeleri çok despotmuş. Akşam dokuz dedin mi yatakta olmak zorundalarmış böyle anlatıyor Eda. Babaları da kendileriyle uzaktan yakından ilgilenmemiş. Zaten anneleri ile evli iken de Leman Hanımla her kavga ettiğinde, duruma tanık olan çocuklar korkudan ağlıyorlarmış. Babaları olacak adam kızları banyoya kilitler, sabaha kadar ışıkları kapatarak orada tutarmış. Kızlar dedelerinin ölümünden sonra biraz huzur bulmuşlar. Babaanneleri çok sevgi dolu, vicdanlı, merhametli bir kadınmış. Biz anne yerine onu bildik diyorlar. Babaannelerinin ölümünden sonra mecbur kalmışlar Leman hanımın evine dönmeye. Bana anne demeyin diye uyarılmışlar kendisi tarafından. Ona teyze demelerini istemiş. Öyle ya eşinin ailesi kızlardan haberdar değil. Onlara da kız kardeşim ve eşi arasında problem var, çocuklar benimle kalacak bir süre demiş. Tam on yıl sürdürmüş bu süreci.

Meltem'le ara sıra görüşüyormuş Leman Hanım. Eda hiç görüşmüyormuş annesiyle

Programcı ulaşta bildi Eda'ya. Yayının zaten takip ettiğini söyledi. Annem için değil ama sizin için yayına gelirim dedi ve yayına katıldı. Annesiyle görüşmek istemediğini tekrarladı. Anne ve baba kavramı yok benim için dedi. İki defa evlilik yapmış Eda. Birincisi üç yıl, ikinci evliliği ise iki yıl sürmüş. Kendi yaşamındaki travmaları ve yaşanmışlıkları yüzünden ilk eşinin sosyal yaşamına ve çok iyi olan aile yaşamına uyum gösterememiş. Eşi ona destek olmak yerine ihanet etmiş. İkinci Eşi aşırı öfkeli biriymiş. Yüksek sesle bağırıp çağıran, bir adammış. Bir gün ona yüksek sesle konuşurken bir bardak dolusu suyu fırlatmış duvara. O an beynimde şimşekler çaktı diyor Eda. Annesini, babasını, o şiddetli korkuları hatırlamış ve ani bir kararla ayrılmış eşinden.

Bundan sonra evlilik fikrine bile hayatımda yer yok dedi. Son derece güçlü, üniversite mezunu, çok güzel bir plazanın bir ofisinde ürün müdürü olarak Çalıştığını, artık kesinlikle geçmişini geride bırakmak istediğini, gerekli yüzleşmeleri içinde yaptığını ve kendi kararıyla annesiyle iletişim kurmak istemediğini söyledi.

Annesiyle yaşadığı bir anekdotu anlattığında ürperdim. Annesinin eşinin ailesinin evde olduğu bir anda, Eda anne diye seslenmiş Leman hanıma. “Bana öyle bir baktı ki ben o sert ve sorgulayıcı bakışı bir ömür unutamam” dedi. “Kendisine anne diye seslendiğim için yediğim dayaklar da cabası” diye anlattı yaşananları. On sene boyunca kendi annesinin evinde abla kardeş annelerine bir kere bile anne diyemeden, teyze diye seslenerek yaşamışlar. Üvey

babalarını çok sevmişler. Onlara çok iyi davranmış. Siz bana nasıl istiyorsanız o şekilde hitap edin demiş ama bir gerçek var, ben sizin öz babanız değilim diye de belirtmiş. Onun ölümünde bile yanında ben vardım dedi Eda. Onun için çok dua ettim dedi. Maddi manevi bütün masraflarını elinden geldiğince karşılamaya çalışmış. Ona karşı minnet duygusu vardı içinde diye belirtti duygularını.

Annesi bel fitiği ameliyatı olduğu zaman ablası aracılığıyla Eda'dan para istemiş. 3000 TL göndermiş. Neden Devlet Hastanesi'nde değil de özel hastanede ameliyat oluyor ki dedi yayında. Annesinin lüksüne düşkün olduğunu, kendisinin maddi durumunun İyi olduğunu bildiğini, bu nedenle kendisiyle iletişim kurmak istediğini de hissetmiş. İlk oyunağını bile üvey babasının elinden almış Eda. Annem için varsa yoksa oğlu vardı dedi. Üniversiteden mezun olduğunda mezuniyet törenine annesi katılmamış. Üniversiteyi okurken sürekli kısmi zamanlı işlerde çalışmış Eda. İlk evliliğini yaptığım zamanlarda ablam annemin düğünüme gelmesi için çok ısrar etti dedi. Onun yoğun ısrarlarını kıramayıp kabul etmiş annesinin davet edilmesini. Ya annesi tabii ki düğüne katılmamış. O zaman çok büyük bir mutluluk yaşarken o güzel hislerimi, o heyecanımı annemle paylaşmak isterdim derken, küçük Eda'nın, çocuk Eda'nın yüreğinin arzusu yansıyor cümlelere. Şimdi ne oluyor da beni arıyor diye sorguluyor açıkçası.

Herkes anne diye ağlarken çocukluğunda ben abla diye alıyordum diyor Eda. Aslında ablası ile arası çok iyi. Ablam anneme kıyamıyor diyor, o yüzden artık ona da adresini vermediğini onunla da dışarda buluştuğunu söylüyor. Sürekli ablam annemin ısrarlarına dayanamıyor diyor, her zaman ona adresimi verip beni zor durumda bırakıyor derken hiçbir şekilde iletişim kurmak istemediği anlaşılıyor söylediklerinden.

Annelik kutsal falan değil diyor Eda. Asıl kutsal olan emektir diye dile getirirken duygularını , içinde yaşayan, annesine sarılma isteği ile dolu o kız çocuğunun dolan gözleri giriyor devreye.

Programın formatı gereği, yayına başvuran kişi şans istediği kişiye ait bir anı bırakıyor kasaya. Leman hanım kızı Eda'nın çocukluğunda giydiği patikleri bırakmış. Sanırım programın en çarpıcı cümlesiydi Eda'nın cevabı. Artık o küçük, zayıf, bakıma muhtaç Eda yok diyor. Şu anda güçlü bir Eda var, travmalarıyla yaralarıyla savaşıyor bir Eda olduğunu söylüyor. İhtiyacı olduğunda yanında bulamadığı insanları artık kendi tercihi ile reddeden bir Eda'yım diye de

vurguluyor. Keşke o patikleri saklarken gösterdiği özenin yarısını yüreklerimizi yaptıklarıyla tuz buz ederken gösterseydi diye bitiriyor cümlelerini, ağlamaklı ama özgüvenli ses tonu ile.

Sonuç olarak Eda annesiyle görüşmeyi kabul etmedi ve programdan ayrıldı.

Hiç kimseyi sorgulamak veya yargılamak bizim hakkımız ve haddimiz değil. Yaşam koşullarını bilmediğimiz kişilerin hayatlarını değerlendiremeyiz. Ancak bu programı izlerken ben de duydum küçük Eda'nın sesini. Bir tarafı isyan ediyor, bir tarafı ağlıyordu. O kız çocuğu artık güçlü derken, iyileşmemiştii aslında o yarılar. Geçmemiştii o travmalar. Ekonomik ve sosyal yaşamını toparlamıştı evet. Ayaklarının üzerinde duran güçlü bir kadındı. Peki ya yaşadığı bunca sıkıntı, kendisine isteyerek veya istemeyerek verilen zararlar kimin yaptıklarının sonucuydu? Nasıl telafi edilebilirdi?

Son olarak kendim dâhil bütün kadınlara sesleniyorum buradan, o çocukları doğurmak bizlerin tercihi oluyor. Yazık etmeye hakkımız bu yok bu yaşamlara. Sanırım hayat daima dönüm noktalarında verdiğimiz kararlarla şekilleniyor. Bir kadın hiçbir koşulda olumsuz bir evliliğe katlanmamalı kabul ediyorum. Ancak son kararı verirken çocuklarda mutlaka düşünölmeli. Kendisinin hayatını perişan eden, kendisine şiddet uygulayan bir adama Çocukları bırakıp giderek kendi yaşamını kurtarmak bence son derece bencilce. Kendi yaşamlarımızı emanet etmek istemediğimiz adamlara masum yüreklerin hayatlarını hiç ama hiç emanet etme hakkımız yok.

25 07 2022

UMUT ŞARKILARI

UMUDUNU ELİNDE SIKI TUT

https://youtu.be/x1rM_urCMRU

SESLENDİREN: Şebnem KARAKUŞ

Yer mi kaymış ayağının altından
yol mu bitmiş yola çıktığın an?
nasıl gitmiş terk etmem diyen
hiç olmadı mı seni incitmeyen?

Sakın bırakma ışığını başka ele
ak su gibi, dayan acına inat.
Düşeriz, kalkarız
hepimiz insanız,
hisset her an hediyeyle gelir hayat!

(nakarat)
umudunu elinde sıkı tut, o senin pusulan, asıl yuvan.
Olur elbet kıran, üzen
sen ol önce kendini seven...